

**Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»**

Факультет економіки та інформаційних технологій

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

на тему
«ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ
ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ
(на матеріалах ТОВ «МРІЯ»»

Здобувача вищої освіти заочної форми
навчання

_____ Глушик Ольга Миколаївна
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник

кандидат економічних наук, доцент
_____ (вчений ступінь, наукове звання (доцент, професор))

_____ Сугак Тетяна Михайлівна
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

Завідувач кафедри фінансів, обліку та
фундаментальних економічних
дисциплін

кандидат економічних наук, доцент
_____ (вчений ступінь (к.е.н., д.е.н.), наукове звання)

_____ Сугак Тетяна Михайлівна
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

Київ – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	8
1.1.Економічний зміст готової продукції та її реалізації.....	8
1.2.Нормативно-правове забезпечення обліку готової продукції та її реалізації.....	12
1.3.Загальні основи обліку і оподаткування готової продукції та її реалізації відповідно до П(с)БО.....	15
Висновок до розділу 1.....	21
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ	23
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства	23
2.2. Порядок організації синтетичного та аналітичного обліку готової продукції та її реалізації на підприємстві.....	30
2.3. Облік реалізації готової продукції підприємства: документальне оформлення	34
2.4. Особливості оподаткування операцій з реалізації готової продукції на підприємстві податком на додану вартість.....	42
Висновок до розділу 2.....	45
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	47
3.1. Шляхи удосконалення організації обліку реалізації готової продукції у власній торговельній мережі підприємства	47
3.2. Удосконалення обліку та оподаткування податку на додану вартість для поліпшення податкового планування.....	55
Висновки до розділу 3.....	62
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	67
АНОТАЦІЇ.....	75
ДОДАТКИ.....	77

ВСТУП

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку економіки ключовим моментом у діяльності виробничого підприємства є налагодження ефективного виробництва та збуту виготовленої готової продукції. Основною задачею бухгалтерського обліку і оподаткування є достовірне та своєчасне відображення господарських операцій на всіх етапах виробництва та реалізації готової продукції. При чому важливо охопити весь процес виробництва який був здійснений на підприємстві починаючи з дослідження потреб ринку та виявлення уподобань споживачів, процесу виготовлення продукції та її збуту. Важливість бухгалтерського фіксування всіх фактів виробничої діяльності підприємства є запорукою правильного заповнення фінансових звітів та отримання достовірних фінансових результатів, а також належного оподаткування господарської діяльності підприємства.

Організаційні засади обліку і оподаткування готової продукції, а також їх відображення в бухгалтерському обліку змінилися з причини приведення національної системи бухгалтерського обліку у відповідність до вимог міжнародних стандартів та змін податкових умов. Саме ці та ряд інших питань обумовили вибір теми кваліфікаційної роботи.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Значну увагу питанням обліку та аналізу готової продукції та її реалізації та оподаткування досліджували такі науковці, як Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, З.В. Задорожний, В.А. Дерій, А. Касич, Я.Д. Крупка, Х.З. Махмудов, Є. В. Мних, Л.В. Нападовська, Г.Г. Осадча, В.М. Панасюк, Н.П. Петришина, Т.М. Писаренко, О.А. Подолянчук, В. Ф. Палий, Г.О. Партин, М.І. Скрипник, В.Г. Сопко, А.М. Турило, М.М. Цебрія, Т.С. Яровенко та ін. Саме їх наукові дослідження стануть основою теоретичного матеріалу кваліфікаційної роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних засад обліку готової продукції підприємства, її оподаткування та реалізації, а також розробка практичних рекомендацій щодо їх удосконалення.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначені для вирішення такі **завдання:**

- розглянути економічний зміст поняття готової продукції та її реалізації;
- встановити нормативно-правове забезпечення обліку та реалізації готової продукції;
- визначити теоретико-практичні основи обліку готової продукції та її оподаткування і реалізації відповідно до П(с)БО;
- надати загальну організаційно-економічну характеристику досліджуваному підприємству;
- визначити порядок організації синтетичного та аналітичного обліку готової продукції та її реалізації на підприємстві;
- розкрити документальне оформлення обліку реалізації готової продукції підприємства;
- встановити особливості оподаткування операцій з реалізації готової продукції на підприємстві податком на додану вартість;
- запропонувати шляхи удосконалення організації обліку реалізації готової продукції у власній торговельній мережі підприємства;
- запропонувати удосконалення обліку та оподаткування податку на додану вартість для поліпшення податкового планування.

Об'єктом дослідження є система бухгалтерського обліку готової продукції та її оподаткування.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів обліку готової продукції та її оподаткування і реалізації.

Методи дослідження. Вирішення поставлених завдань досягнуто на основі застосування загальнонаукових методів наукової абстракції, індукції

та дедукції, аналізу та синтезу, порівняння, вибіркового обстеження й групування, а також економіко-статистичних прийомів дослідження.

Елементи наукової новизни одержаних результатів полягають у теоретичному обґрунтуванні та практичному вирішенні питань удосконалення обліку і оподаткування готової продукції та її реалізації.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці практичних рекомендацій з удосконалення обліку готової продукції та її реалізації і оподаткування за результатами аналізу.

Інформаційною базою дослідження є наукові статті та публікації вітчизняних вчених з проблем обліку та оподаткування, матеріали науково-практичних конференцій і семінарів; законодавчі та нормативно-правові акти з питань організації та ведення бухгалтерського обліку та оподаткування, офіційні статистичні матеріали; довідкові та інформаційні видання професійних організацій, Інтернет-ресурси, фінансова звітність досліджуваного підприємства.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, основні завдання, об'єкт та методи дослідження, сформульовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі розкрито теоретичні основи обліку готової продукції та її оподаткування і реалізації, розкрито економічний зміст готової продукції та її реалізації; проаналізовано нормативно-правове забезпечення обліку готової продукції та її реалізації; визначено теоретичні основи та особливості обліку і оподаткування готової продукції та її реалізації відповідно до П(с)БО.

У другому розділі досліджено організаційно-економічну характеристику підприємства, визначено порядок організації синтетичного та аналітичного обліку готової продукції та її реалізації на підприємстві; розкрито документальне оформлення обліку реалізації готової продукції

підприємства; встановлено особливості оподаткування операцій з реалізації готової продукції на підприємстві податком на додану вартість.

У третьому розділі запропоновано шляхи удосконалення організації обліку реалізації готової продукції у власній торговельній мережі підприємства та запропоновано удосконалення обліку та оподаткування податку на додану вартість для поліпшення податкового планування.

Здійснення в роботі теоретичних та практичних узагальнень дозволять сформулювати висновки теоретичного, аналітичного та прикладного характеру, які відобразять вирішення завдань дослідження відповідно до поставленої мети.

Основний текст роботи складає 83 сторінки комп'ютерного тексту. Робота містить 11 таблиць, 11 рисунків, 4 додатки. Список використаних джерел налічує 89 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

1.1. Економічний зміст готової продукції та її реалізації

Вирішальне місце у діяльності підприємства, у сучасних умовах господарювання, займає виготовлення та збут конкурентоспроможної продукції, яка є основною метою функціонування підприємства. Інформація про продукцію відображається у бухгалтерському обліку і містить дані не лише про обсяг продукції та доходи від її реалізації. Основу бухгалтерського відображення становить асортимент готової продукції, попит на випущену продукцію, масштаби та обсяги продажу, оптові та роздрібні ціни, затрати на збут та інші показники.

Отже, бухгалтерський облік на підприємстві має забезпечити організацію чіткого та достовірного відображення стану готової продукції. Тому для належного відображення в обліку та оподаткуванні актуальним є дослідження економічного змісту терміну "готова продукція".

Кожинів В.Я. визначає «Готова продукція – це результат закінченого виробничого процесу підприємства, матеріалізований у вигляді вироблених виробів, виконаних робіт і наданих послуг силами основного чи допоміжного виробництва». [1]

Федосова Т.В. трактує «Готовою продукцією називається продукція, що повністю закінчена обробкою, прийнята технічним контролем, здана на склад або прийнята замовником, згідно з актом приймання. Вироби, що не пройшли всіх стадій обробки та не прийняті технічним контролем, враховуються у складі незавершеного виробництва». [2]

Писаренко Т.М. розуміє «Готова продукція – об'єкт облікової системи промислового підприємства, що поєднує організаційні інструменти обліку виробництва і продажу продукції, виступає засобом для досягнення основної мети функціонування підприємства». [3, С.239]

Бутинець Ф.Ф. трактує «Готовою вважається продукція повністю

закінчена обробкою, укомплектована, яка пройшла необхідні випробування (перевірки), відповідає діючим стандартам або затвердженим технічним умовам (має сертифікат чи інший документ, що засвідчує її якість), прийнята відділом технічного контролю підприємства та здана на склад або ж прийнята замовником (якщо готова продукція здається на місці) відповідно до затвердженого порядку її приймання (оформлена встановленими здавальними документами)». [4]

Сук Л.К. та Сук П.Л. вважають «Готовою є продукція, виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і яка відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативноправовим актом». [5, С.407]

Зінкевич О.В., Левицька С.О., Мосійчук М.М., Нагавичко І.П., Немкович О.Б. встановлюють, що до «готової належить продукція, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками і відповідає технічним умовам і стандартам». [6]

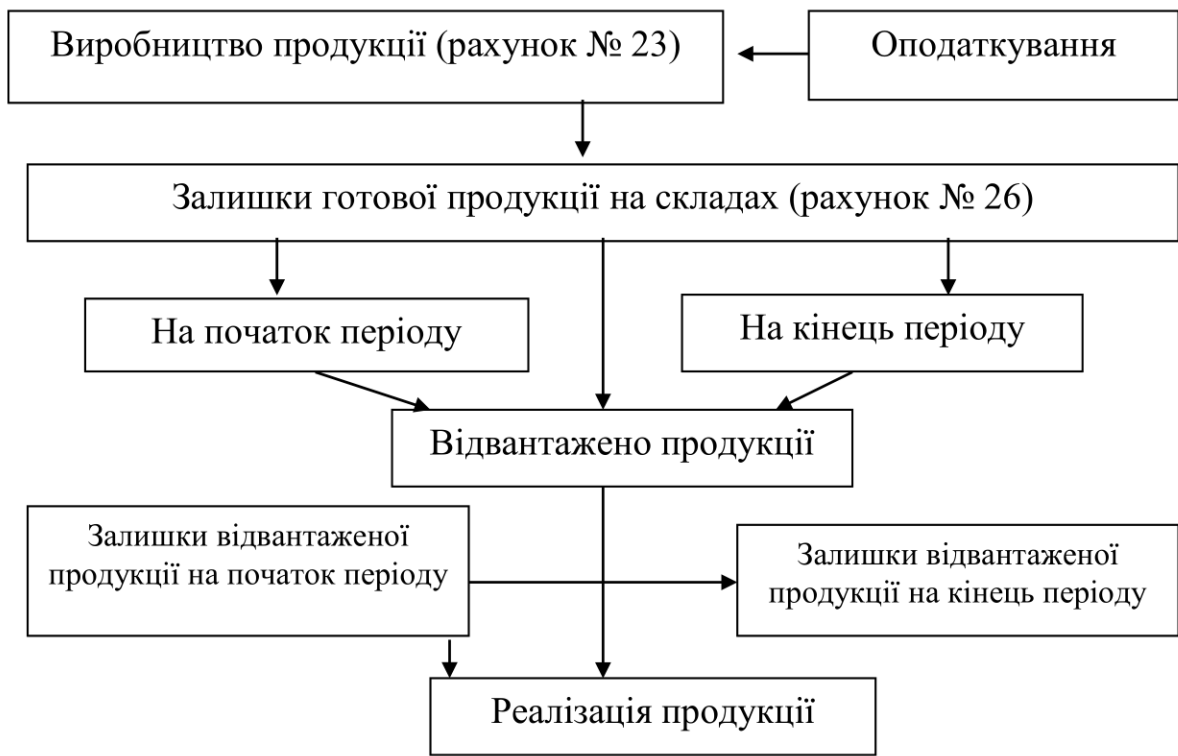
Отже, аналізуючи наведені визначення основу для побудови обліку і оподаткування готової продукції та її реалізації становлять такі складові:

- а) економічний зміст поняття “готова продукція”;
- б) класифікація та групування готової продукції;
- в) оцінювання обсягу готової продукції та її розміру;
- г) документальний супровід обліку і оформлення оподаткування готової продукції та її реалізації;
- д) система національних рахунків.

Систематизувавши всі ці визначення встановимо, що в рамках нашого дослідження достатнім є таке трактування «готова продукція — це виріб (напівфабрикат), послуга, робота, що пройшли всі стадії технологічної обробки на даному підприємстві, відповідають затвердженим стандартам або умовам договору, прийняті технічним контролем підприємства і здані на склад або замовникові – покупцеві згідно з діючим порядком прийняття

продукції». На основі наведеного визначення можемо визначити взаємозв'язок між виробництвом і оподаткуванням готової продукції та її реалізацією, що представлено на рис.1.1..

Рис. 1.1. Взаємозв'язок між виробництвом, оподаткуванням готової продукції та її реалізацією

Джерело: побудовано автором.

Готова продукція має кількісне та якісне вираження. Тобто, кількість та об'ємом, виражається одиницями, кілограмами та іншими одиницями виміру; протяжність — метрами, сантиметрами тощо; якість — сортом, розрядом, гатунком тощо.

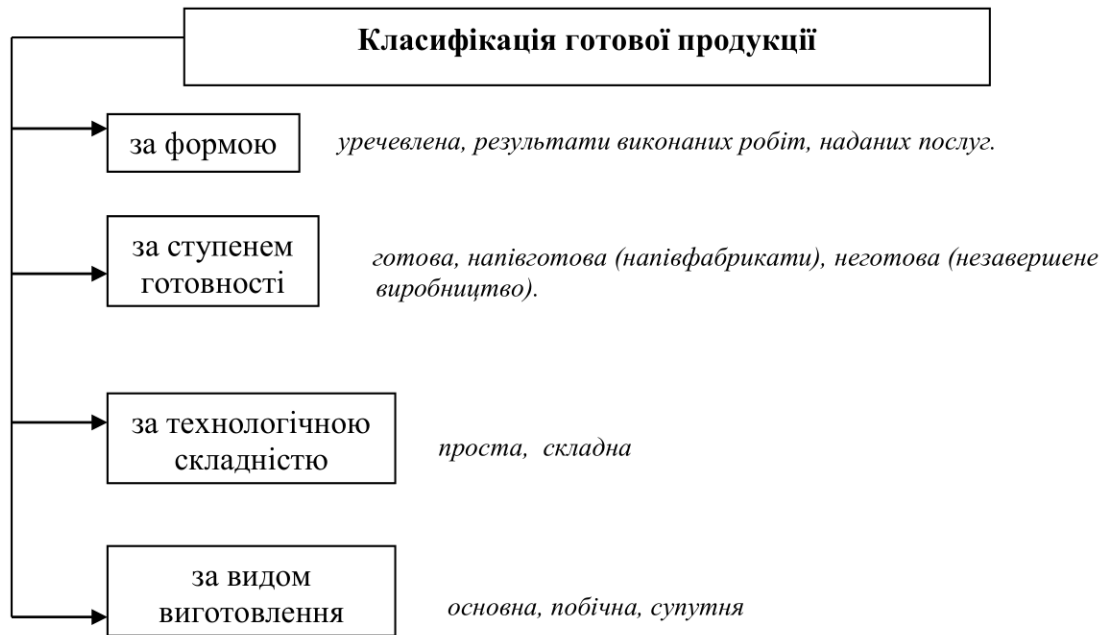
Готова продукція завжди має вартісне вираження.

При організації обліку готової продукції вкрай важливим є визначення її особливостей та характеру.

За характером готову продукцію класифікують за такими ознаками:

- форма;
- ступінь готовності;

- технологічна складність (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Класифікація готової продукції

Джерело: побудовано автором.

За видом виготовлення готову продукцію поділяють на натурально-речову та умовно-натуральну. До натурально-речову належать, пляшка із напоєм, упакована крупа, розфасований пакет чаю тощо. Тобто те, що вимірюються. У обліку та для процесів аналізу вони відображаються у двох виразах: в натуральному, і у вартісному. Однак є і такі, які відображаються в обліку виключно у вартісному вираженні. Така характеристика як правило стосується робіт або послуг.

За технологічною складністю готову продукцію поділяють на два види: просту і складну.

За видом виготовлення готова продукція може бути трьох видів: основною, побічною або супутньою. Така різноманітність визначена та залежить від операційної діяльності, що здійснюється підприємством. За технічними, параметральними та іншими характеристиками ні побічна ні супутня готова продукція не відрізняється від основної. Тому і кількісні, і якісні параметри готової продукції побічного та супутнього характеру (по

відношенню до операційної діяльності підприємства) визначаються як і у основної продукції.

Продукція, яка отримана одночасно з основною готовою продукцією в одному технологічному процесі – це супутня готова продукція.

Продукція, що утворюється одночасно з основною і не потребує додаткових витрат – це побічна продукція готова продукція.

Готова, супутня та побічна продукції проходять наступні стадії виготовлення:

- а) випуск продукції і передачу на зберігання;
- б) накопичення та утримання продукції на складах;
- в) відвантаження продукції;
- г) реалізація.

Одним із важливих основних завдань у визначенні вартості готової продукції з метою її обліку є її відображення у єдиному вимірнику. Основним завданням в процесі оцінювання та обліку готової продукції на підприємстві є єдиний підсумок по різних видах готової продукції.

1.2. Нормативно-правове забезпечення обліку готової продукції та її реалізації

В умовах інтеграції національної системи бухгалтерського обліку до європейського середовища важливим є питання нормативно-правового регулювання об'єктів у бухгалтерському обліку, в тому числі готової продукції.

Часом існує невідповідність окремих положень чинних нормативних актів, що регулюють бухгалтерський облік готової продукції. До таких належать:

- неузгодженість окремих норм П(С)БО та МСФЗ,
- відсутність галузевих особливостей обліку тощо;

Ці та інші проблеми призводять до відхилень у правдивості інформаційних даних.

Нормативно-правове забезпечення обліку готової продукції є важливим питанням у отриманні достовірних даних

Діючі нормативно-правові акти, як уже зазначалося не враховують галузевих особливостей обліку готової продукції.

Порядок ведення бухгалтерського обліку готової продукції та реалізації готової продукції регулюється нормативно-правовими документами, котрі повинні забезпечити:

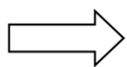
- дотримання єдиних правил ведення бухгалтерського обліку,
- гарантують та захищають інтереси користувачів інформації;
- достовірність даних, тощо.

Порядок здійснення бухгалтерського обліку готової продукції та її реалізація визначається користувачами в межах їх повноважень. За типами та необхідністю інформації можна виділити три рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку готової продукції:

- міжнародний рівень;
- державний рівень;
- рівень підприємства.

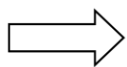
Ці рівні представлено на рис.1.3.

**Міжнародний
рівень**

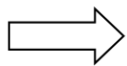
МСБО, МСФЗ

**Державний
рівень**

Податковий кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положення (стандарты) бухгалтерського обліку, План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій та розроблена до нього інструкція, стандарти, Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, інші нормативно-правові акти та методичні вказівки з питань бухгалтерського обліку, міністерств та відомств і державних комітетів

**Рівень
підприємства**

Положення про облікову політику, Посадові інструкції працівників підприємства, внутрішньо-розпорядчі документи та нормативи.

***Рис. 1.3. Рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку
готової продукції***

Джерело: побудовано автором.

Представлені на рис.1.3. нормативно-правові документи мають різний статус, зокрема ведення обліку готової продукції та її реалізація регламентується такими документами:

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. № 996/XIV. Цим нормативно-правовим актом регламентуються принципи оподаткування та основи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Також у Законі визначаються та наводяться мета бухгалтерського обліку та фінансової звітності, загальні вимоги до фінансової звітності та форми фінансової звітності, які подаються підприємством.

2. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку - визначають методологічні засади формування в обліку і її розкриття у фінансовій звітності.

3. План рахунків обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій, затверджений наказом Мінфіну України від 30.11.1999 р. № 291.

4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій, затверджена наказом Мінфіну України від 30.11.1999 р. № 291.

Отже, я бачимо нормативно-правова база, що регулює питання обліку готової продукції та її реалізації є не дуже регульованою та досконалою. В існуючих нормативних документах існує розмитість визначень окремих понять, недостатність розкриття окремих питань ведення бухгалтерського обліку.

На нашу думку, нормативна база потребує доопрацювання в частині удосконалення та додавання положень щодо уцінки, надання знижок, відображення природних та понаднормативних витрат, первинного оформлення операцій з готовою продукцією тощо.

1.3. Загальні основи обліку і оподаткування готової продукції та її реалізації відповідно до П(с)БО

У обліку (бухгалтерському, управлінському, фінансовому) готова продукція має обліковуватися та оцінюватися за собівартістю її фактичною виготовлення. Проте фактична собівартість готової продукції може бути визначена після калькулювання всіх затрат, тому виникає потреба в обліку її стану, наявності та руху і визначення її вартісних (ціннісних) характеристик.

Побудова обліку готової продукції та її реалізації у відповідності до її особливостей можлива за різними способами та варіантами.

В першу чергу зазначимо, що готова продукція може відображатися в обліку за двома підходами. Перший підхід містить такі операції: передачу готової продукції на зберігання на склад, а потім відбувається її відвантаження покупцеві та фіксується операція - реалізація. Другий підхід передбачає складування готової продукції на виробництві, а звідки її відвантажують та реалізують покупцеві. В той же час виконана робота, послуга (посередництво) напряму передається з «виробництва» замовникові, не попадаючи склад.

У бухгалтерському та управлінському обліку готова продукція відображаються по фактичній собівартості. Фактичний стан і реалізація готової продукції вимірюється та оцінюється по відпускних цінах. Але в кінці місяця обов'язково потрібно здійснювати переоблік готової продукції за фактичною собівартістю.

Облік готової продукції ведуть у грошовому вимірнику за місцем їх

складування, зберігання та перебування із вказівкою матеріально відповідальних осіб.

Якщо готову продукцію оцінюють за середньорічною собівартістю, то відхилення від фактичної собівартості треба обліковувати додатково. Відповідно, в кінці місяця отримані відхилення потрібно розподілити між залишками.

Якщо ж облік готової продукції на підприємстві здійснюється за договірними роздрібними або оптовими цінами, то бухгалтеру потрібно додатково обліковувати факт відхилень фактичної собівартості від заявленої.

У випадку, якщо на підприємстві є відхилення фактичної собівартості готової продукції від заявленої бухгалтерський облік відбувається на окремих аналітичних рахунках. Ці відхилення у регістрах аналітичного обліку відображаються окремо. Такий порядок відображення в обліку готової продукції обумовлений кількома причинами:

- по перше, фактична виробнича собівартість випущеної готової продукції відрізняється від ціни її продажу;
- по друге, з виробництва готова продукція передається та обчислюється тільки наприкінці місяця;
- по третє, складання кінцевої суми калькуляції, відбувається після відображення всіх прямих витрат на готову продукцію та розподілу непрямих витрат.

Основними завданнями обліку і реалізації готової продукції є:

- своєчасне документальне оформлення готової продукції;
- забезпечення контролю за цілісністю готової продукції;
- своєчасне та повне відображення операцій з готовою продукцією;
- забезпечення контролю.

В сучасних умовах господарювання підприємства повинні бути активними учасниками ринку. Ця активність проявляється у намаганні

вигідного продажу готової продукції, розвитку власної торгової мережі тощо.

Підвищення значення реалізації продукції зумовлено рядом причин, серед яких:

- активізація діяльності підприємств спрямована на продаж, зумовленої насиченням ринку;
- конкурентна боротьба;
- раціоналізація збутової діяльності.

Дослідження суті поняття «реалізація» готової продукції вимагає вивчення середовища її функціонування та умов його виникнення. Для розкриття економічного змісту категорії «реалізація» пропонується розглядати її в рамках ринкових категорій, наприклад таких як «збут», «продаж» тощо.

Термін «реалізація» походить від латинського „realiz” в обліковій термінології розглядається її як «процес перетворення товарної форми продукції на грошову», таке визначення дає М.К. Пархомець [60, с.36-39]. Але таке визначення не розкриває суть та економічний зміст «реалізації» як господарського процесу. В інших дослідженнях «реалізація готової продукції трактується як її доставка покупцям за певну оплату згідно з укладеними договорами». Тобто у вузькому розумінні реалізація зводиться до акту купівлі-продажу товару чи послуги.

Інші науковці доповнюють існуюче визначення «реалізація», і визначають її як кінцеву стадію на підприємстві. [55]. Як завершальний (кінцевий) етап операційного циклу господарської діяльності підприємства реалізація здійснюється через торгівлю.

В будь якому випадку економічний зміст реалізації полягає в зміні прав власності на готову продукцію або зміну їх стану.

В процесі реалізації готової продукції відбувається обмін матеріального блага та грошові кошти.

М.С. Палюх характеризує реалізацію готової продукції як «процес перетворення товарів у гроші та задоволення запитів споживачів» [56, с. 392].

Отже, місце і роль «реалізації готової продукції» визначається механізмом, який встановлює умови продажу та розрахунків за реалізовану продукцію, визначає цінову політику.

Відповідно до нормативно-правових актів «реалізованою продукцією (роботами, послугами) є вартість відвантаженої продукції (виконаних робіт, послуг), вказана в оформлених, як основа для розрахунків з покупцями (замовниками) документах, включаючи продажну вартість відвантаженої на виконання бартерного контракту продукції (робіт, послуг)». [31] Тому датою реалізації продукції (робіт, послуг) вважається дата відвантаження (передавання) продукції, товарів (підписання документа про виконання роботи, надання послуги).

В той же час відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності фактом здійснення господарської операції – реалізація - є момент визнання товарів проданими або реалізованими.

Для забезпечення єдиного підходу до трактування реалізації в обліковій політиці підприємства необхідно розглядати реалізацію готової продукції, з позицій виконуваних функцій та з врахуванням окремих елементів податкової політики підприємства.

Отже, в широкому розумінні процес реалізації – це події у результаті здійснення торгової діяльності. У вузькому розумінні – це сукупність дій, що забезпечують можливість отримання позитивного фінансового результату.

Дослідження відносин обміну, узагальнення і систематизація існуючих трактувань та підходів до визначення реалізації, дозволили виокремити її як:

– реалізація – впорядкована та цілеспрямована система яка розглядається як сукупність окремих елементів (організаційних,

інформаційних, технологічних та економічних);

– реалізація - діяльність, що регулює специфічну форму відносин, включаючи ціль, засоби, результат і сам процес збуту;

– реалізація – операція продажу готової продукції.

На основі аналізу наукових підходів до організації реалізації на підприємстві ми дійшли висновку, що за економічною суттю реалізація – це процес, що поєднує операції передачі прав власності на готову продукцію від виробника до споживача (покупця) .

Отже реалізація готової продукції – це комплекс заходів по формуванню асортименту готової продукції, калькулюванню собівартості, формуванню попиту і стимулюванню збуту, укладанню договорів купівлі-продажу, транспортуванню готової продукції.

Реалізація готової продукції є основою здійснення виробничої діяльності і залежить від самого підприємства, споживачів, каналів розподілу готової продукції.

Виготовлення та реалізація готової продукції для підприємства повинна орієнтуватися на:

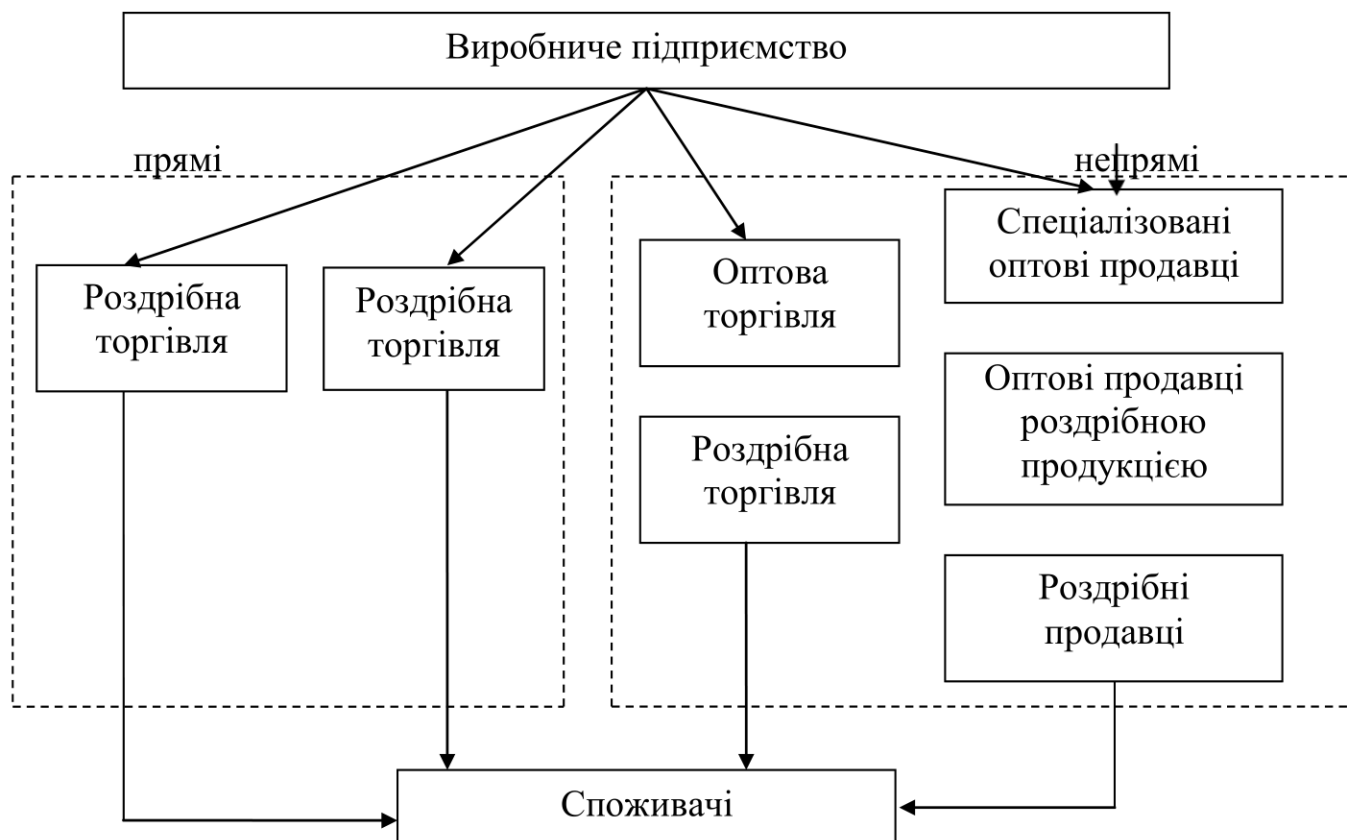
- отримання прибутку;
- створення передумов для отримання прибутку в майбутньому;
- завоювання чи утримання частки ринку;
- задоволення попиту;
- ринкову стійкість та конкурентоспроможність.

Виготовлення та реалізація готової продукції передбачає визначення певної стратегії і тактики та визначення напряму діяльності, здійснення яких повинно забезпечити отримання прибутку. За таких умов виготовлення та реалізація готової продукції повинна бути базою для розробки відповідної політики постачання, виробництва тощо.

Реалізація готової продукції може відбуватися двома шляхами: прямим і непрямим (рис.1.4.). Прямий шлях реалізації означає наявність

власних торговельних мереж (магазинів, точок роздрібної торгівлі тощо). Непрямий шлях реалізації означає наявність каналів збуту.

Від числа учасників реалізаційного процесу або посередників у утворюється довжина каналу реалізації. Кількість незалежних учасників процесу реалізації на конкретному етапі називається ширина каналу реалізації [49, с.120].

Рис. 1.4. Шляхи реалізації готової продукції підприємства

Джерело: побудовано автором.

Отже, облік готової продукції та її реалізації, а також і оподаткування займає значне місце у теоретичних представленнях та практичному використанні.

Для обліку готової продукції та її реалізації, а також і оподаткування цей процес необхідно розглядати комплексно, як визначену послідовність. Обов'язковою умовою її здійснення є отримання економічної доцільності результатів діяльності підприємства в частині обліку і оподаткування готової продукції та її реалізації.

Висновок до розділу 1.

Бухгалтерський облік на підприємстві має забезпечити організацію чіткого та достовірного відображення стану готової продукції. Тому для належного відображення в обліку та оподаткуванні актуальним є дослідження економічного змісту терміну "готова продукція".

Систематизувавши всі ці визначення встановимо, що в рамках нашого дослідження достатнім є таке трактування «готова продукція — це виріб (напівфабрикат), послуга, робота, що пройшли всі стадії технологічної обробки на даному підприємстві, відповідають затвердженим стандартам або умовам договору, прийняті технічним контролем підприємства і здані на склад або замовникові – покупцеві згідно з діючим порядком прийняття продукції».

Готова продукція має кількісне та якісне представлення. При організації готової продукції та її реалізації, а також і оподаткування важливим є її визначення суті та характеру.

Порядок відображення, а також реалізації готової продукції та її реалізації, а також і оподаткування регулюється нормативно-правовими документами, котрі повинні забезпечити:

- дотримання єдиних правил ведення бухгалтерського обліку,
- гарантують та захищають інтереси користувачів інформації;
- достовірність даних, тощо.

Порядок бухгалтерського обліку готової продукції та її реалізації, а також і оподаткування визначається обліковою політикою підприємства. Відповідно побудова обліку готової продукції та її реалізації можлива за кількома різними варіантами.

Отже готова продукція може обліковуватися за двома підходами. Перший підхід передбачає передачу готової продукції на зберігання на склад, а потім звідти відбувається її реалізація та відвантаження покупцю.

Другий підхід складування готової продукції безпосередньо на виробництві, а потім звідки її відвантажують та реалізують покупцеві. В той же час виконана робота, послуга напряму передається з «виробництва» замовникові, оминаючи склад.

Основними завданнями бухгалтерського обліку готової продукції та її реалізації, а також і оподаткування є:

- вчасне документальне оформлення готової продукції;
- забезпечення контролю за цілісністю готової продукції;
- своєчасне та повне відображення операцій з готовою продукцією;
- забезпечення контролю.

В той же час відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності фактом здійснення господарської операції – реалізація - є момент визнання товарів проданими або реалізованими.

Для забезпечення єдиного підходу до трактування реалізації в обліковій політиці підприємства необхідно розглядати реалізацію готової продукції, з позицій виконуваних функцій та з врахуванням окремих елементів податкової політики підприємства.

Дослідження відносин обміну, узагальнення і систематизація існуючих трактувань та підходів до визначення реалізації, дозволили виокремити її як:

- реалізація – впорядкована та цілеспрямована система яка розглядається як сукупність окремих елементів (організаційних, інформаційних, технологічних та економічних);
- реалізація - діяльність, що регулює специфічну форму відносин, включаючи ціль, засоби, результат і сам процес збуту;
- реалізація – операція продажу готової продукції.

На основі аналізу наукових підходів до організації реалізації на підприємстві ми дійшли висновку, що за економічною суттю реалізація – це процес, що поєднує операції передачі прав власності на готову продукцію від виробника до споживача (покупця).

РОЗДІЛ 2. ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «МРІЯ» (далі ТОВ «МРІЯ») засновано в квітні 2001 р., про що свідчить свідоцтво про державну реєстрацію. Господарська діяльність підприємства здійснюється відповідно до законодавства України. Облікова політика визначається прийнятим на підприємстві порядком відображення операцій.

При реєстрації підприємству були присвоєні код за видом діяльності - КВЕД 51.39.0 (торгівля харчовими продуктами).

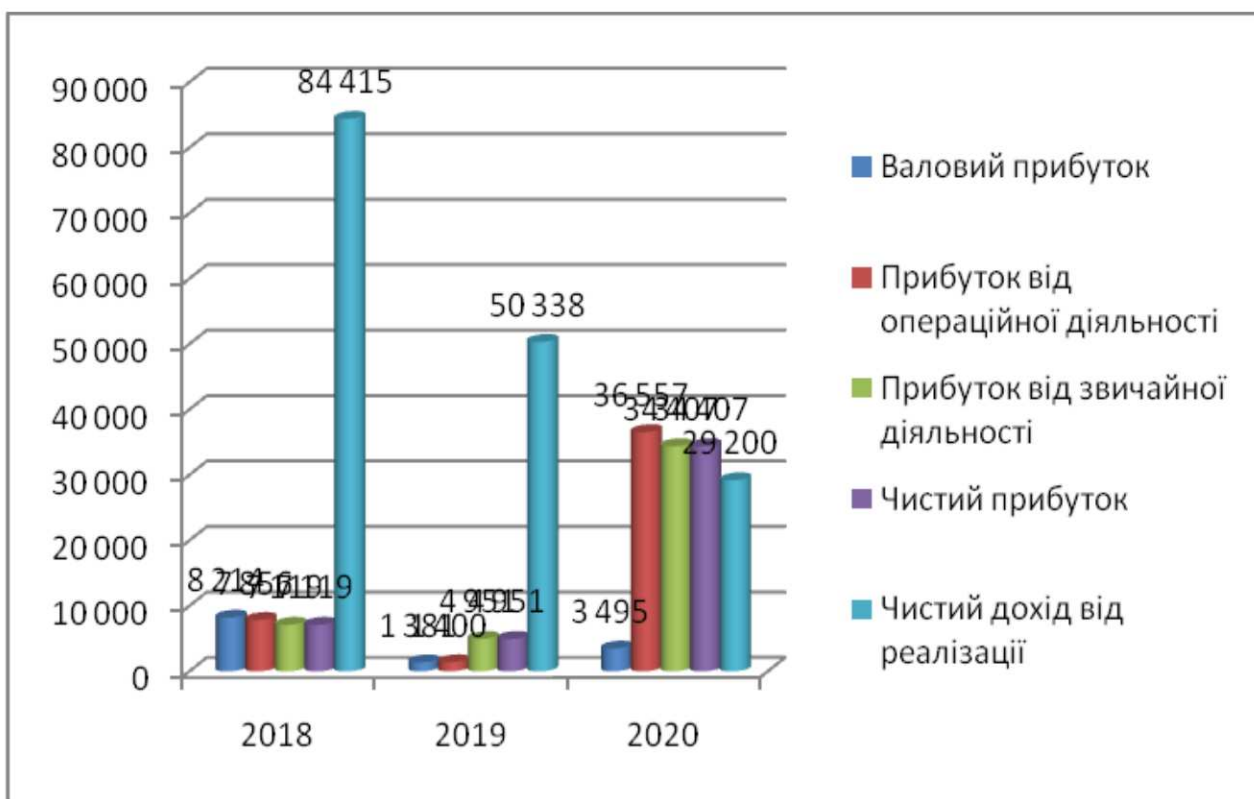
Місцезнаходження підприємства: Сумська обл., м. Охтирка, провулок Озерний, 14.

Досліджуване підприємство займається виготовленням та торгівлею харчовими продуктами. Основними продуктами, які виготовляє підприємство є виробництво печива, халви, солодоців тощо. Дана з точки зору процесу виробництва є готовою продукцією, тому дуже часто не зберігається на складах, а напряму відвантажується покупцю, або гуртовому споживачу.

Предметом нашого дослідження є вивчення фінансового стану підприємства, тому перед нами поставлено завдання дослідити динаміку фінансових результатів підприємства, а також змін, що відбулися у господарській діяльності підприємства і вплинули на формування його прибутку.

З річної звітності ТОВ «МРІЯ» отримаємо дані, на основі яких здійснимо розрахунок. Річна звітність ТОВ «МРІЯ» представлено в Додатках А-В. В цих додатках представлено бухгалтерський Баланс підприємства та Звіт про фінансові результати за 2018-2020 роки.

Першим для дослідження та аналізу господарської діяльності підприємства здійснено вивчення динаміки фінансових результатів ТОВ «МРІЯ» за період 2018 – 2020 рік представлено на рисунку 2.1.

Рис. 2.1. Динаміка рівня прибутковості ТОВ «МРІЯ» за 2018 – 2020 р.

Джерело: побудовано автором.

На рис. 2.1. зображено діаграму, яка відображає динаміку рівня прибутковості ТОВ «МРІЯ» за 2013-2020 роки. Зауважимо, що протягом 2020 року відбулося зростання прибутку від звичайної діяльності та чистого прибутку, при цьому одночасно відбувалося зниження операційного прибутку діяльності. Це означає, що такі види діяльності, як фінансова діяльність та інвестиційна діяльність мають визначальний вплив на формування кінцевого фінансового результату ТОВ «МРІЯ».

Для отримання більш детальної інформації про формування фінансових результатів ТОВ «МРІЯ» проаналізуємо звітні дані представлені у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

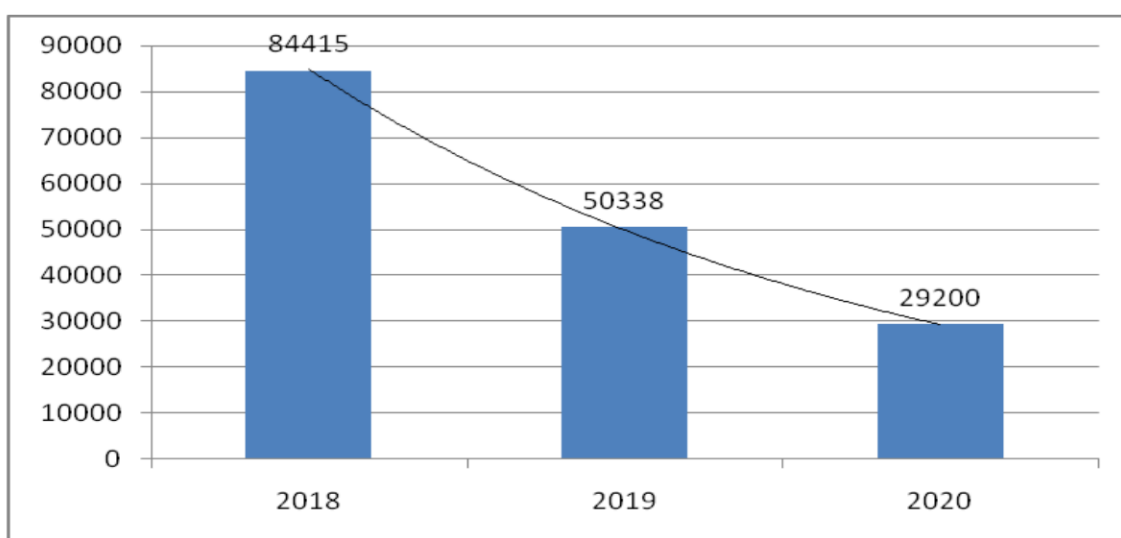
**Динаміка доходів, витрат та фінансових результатів ТОВ «МРІЯ»
за 2018 – 2020 р.р.**

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	84415,0	50338,0	29200,0
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	76201,0	48957,0	25705,0
Виручка від реалізації, тис. грн.	216751,0	87116,0	40868,0
Податок на додану вартість, тис. грн.	33632,0	11214,0	5935,0
Рівень ПДВ до виручки, %	15,5	12,9	14,5
Акцизний збір, тис. грн.	98704,0	24917,0	5733,0
Рівень акцизного збору до виручки, %	45,5	28,6	14,02
Інші вирахування з доходу, тис. грн.	–	647,0	–
Витратомісткість обороту господарської діяльності, %	90,3	97,3	88,03
Валовий прибуток, тис. грн.	8214,0	1381,0	3495,0
Рівень валового прибутку до чистого доходу від реалізації, %	9,7	2,7	11,9
Інші операційні доходи, тис. грн.	–	16388,0	46430,0
Адміністративні витрати, тис. грн.	352,0	1232,0	1017,0
Витрати на збут, тис. грн.	6,0	294,0	408,0
Інші операційні витрати, тис. грн.	–	14843,0	11943,0
Прибуток (збиток) від операційної діяльності, тис. грн.	7856,0	1400,0	36557,0
Рентабельність основного виду діяльності, %	10,3	2,9	8,01
Інші фінансові доходи, тис. грн.	156,0	948,0	1,0
Інші доходи, тис. грн.	–	8259,0	–
Інші витрати, тис. грн.	893,0	5656,0	2151,0
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності, тис. грн.	7119,0	4951,0	34407,0
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	7119,0	4951,0	34407,0

Джерело: побудовано автором.

Охарактеризуємо основні зміни, що відбулися у господарській діяльності ТОВ «МРІЯ» і вплинули на формування його прибутку. Проаналізувавши таблицю 2.1. в цілому за 2020 рік в порівнянні із 2018 роком відбулося зниження таких основних показників господарської діяльності ТОВ «МРІЯ»:

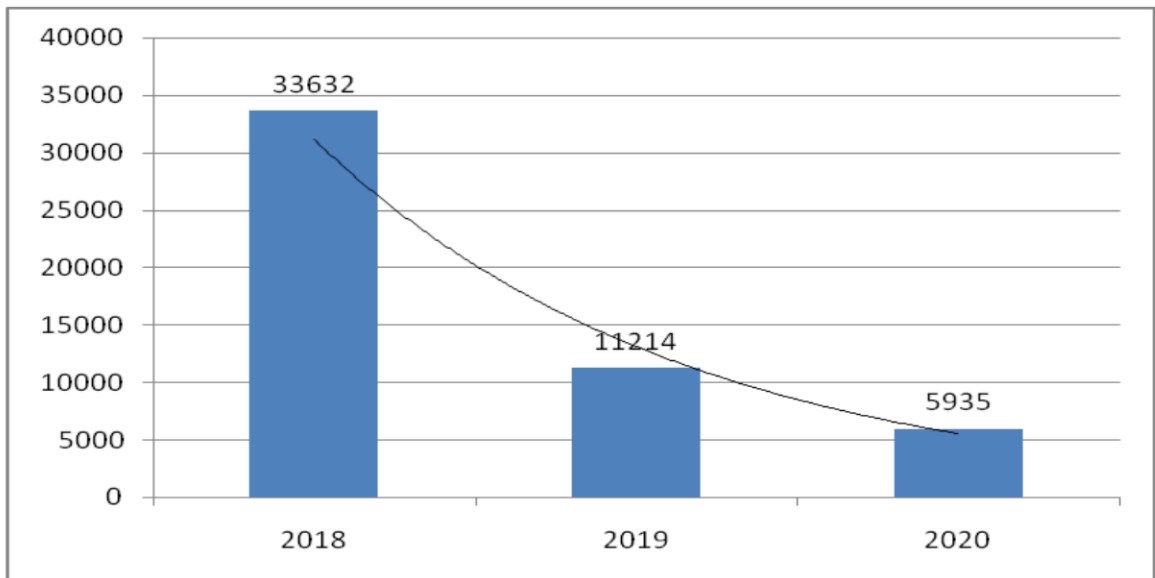
а) чистий дохід від реалізації готової продукції ТОВ «МРІЯ» скоротився на 40,3% або на, 34 077 тис. грн. Динаміку зміни чистого доходу від реалізації готової продукції, що збільшилось у 1,5 рази та лінію тренду за 2018-2020 роки представлено на рис. 2.2.

Рис.2.2. Динаміку зміни чистого доходу від реалізації готової продукції та лінію тренду за 2018-2020 роки

Джерело: побудовано автором.

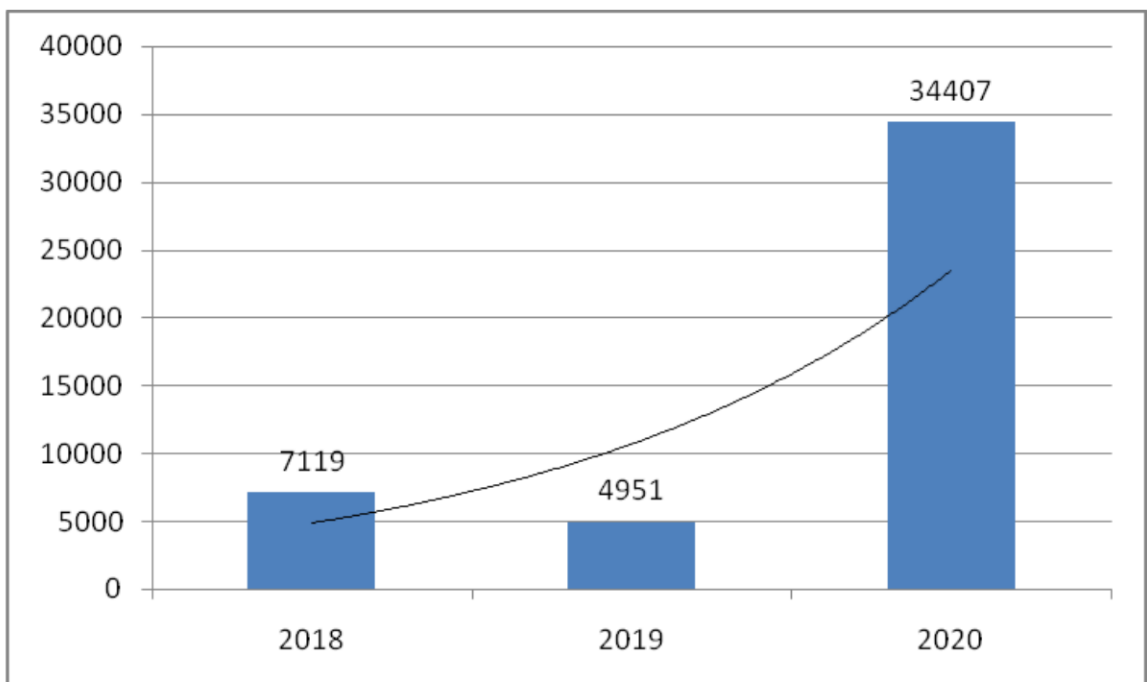
б) сплата ПДВ скоротилася більше ніж у 5 разів, а саме з 33 632 тис. грн. до 5 935 тис. грн.. Динаміку зміни оплата ПДВ від реалізації готової продукції та лінію тренду за 2018-2020 роки представлено на рис. 2.3.

Рис.2.3. Динаміка зміни оплата податку на додану вартість від реалізації готової продукції та лінію тренду за 2018-2020 роки.

Джерело: побудовано автором.

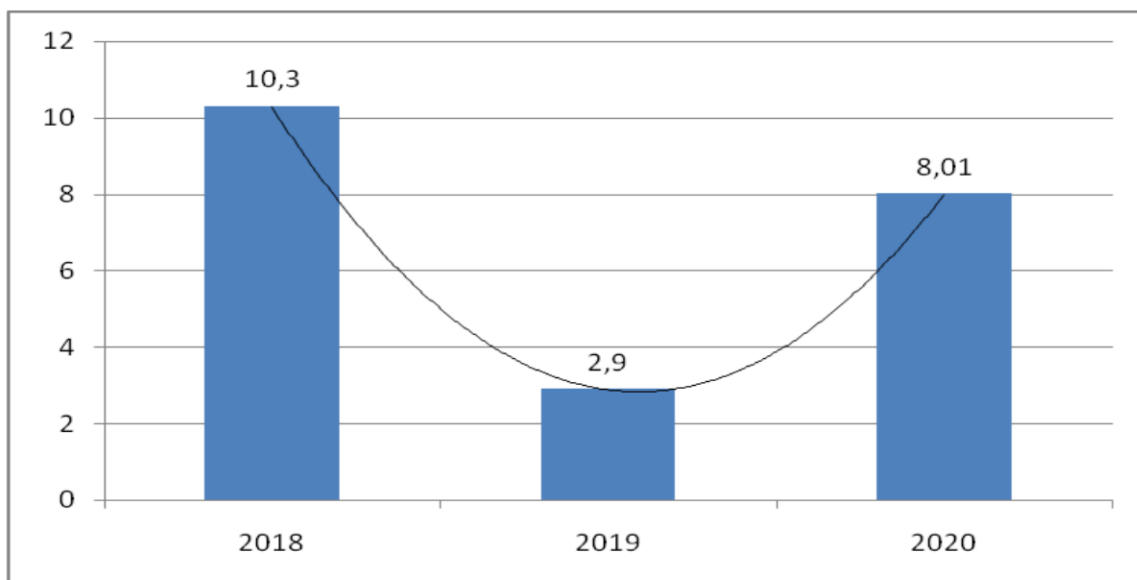
в) чистий прибуток зріс майже у 5 разів, з 7 119 тис. грн.. до 34 407 тис.грн. Детально динаміку зміни чистого прибутку від реалізації готової продукції та лінію тренду за 2018-2020 роки представлено на рис. 2.4.

Рис.2.4. Динаміка зміни чистого прибутку від реалізації готової продукції та лінію тренду за 2018-2020 роки.

Джерело: побудовано автором.

г) рентабельність операційної діяльності протягом досліджуваного періоду динамічно змінювалася. У 2018 році рентабельність основного виду діяльності становило 10,3 % 2 2019 році – 2,9 % у 2020 році - 8,01%. Детально динаміку рентабельності операційної діяльності та лінію тренду за 2018-2020 роки представлено на рис. 2.5.

Рис.2.5. Динаміка рентабельності операційної діяльності та лінію тренду за 2018-2020 роки

Джерело: побудовано автором.

На рис.2.5. представлено суттєве падіння рівня рентабельності, у 2020 році він склав 2,9%, що у 3,6 рази менше ніж у 2018 році.

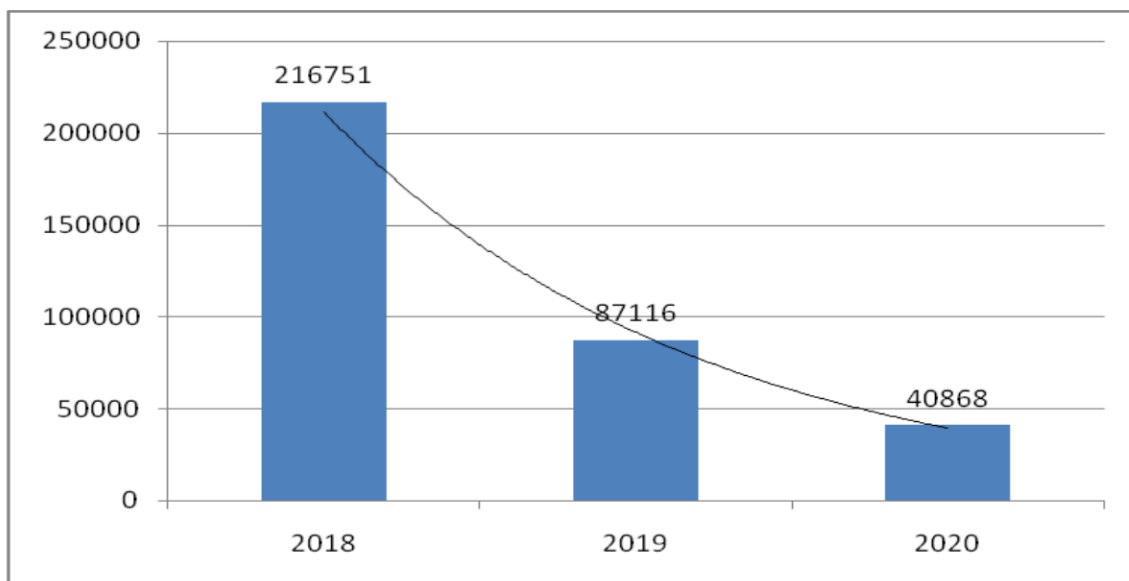
В той же час змін зазнали і інші показники, зокрема спостерігалось зростання рівня витрат: у 2018 році - 90,3%; у 2020 році - 97,3%. Таке відхилення обумовлено тим, що інтенсивність зниження собівартості реалізованої продукції нижча ніж темпи зменшення виручки від реалізації. Таким чином, можна констатувати, що на підприємстві криза прибутковості сформувалася під впливом таких факторів:

а) відбулося зменшення обсягу виробництва і реалізації готової продукції;

б) в останні роки відбулося підвищення витратомісткості процесу виробництва.

Також у 2020 році продовжує зберігатися тенденція щодо поглиблення фінансової кризи на підприємстві. Для аналізу змін, що відбуваються потрібно здійснити аналітичне дослідження - факторний аналіз чистого прибутку.

Першим етапом дослідження є аналіз виручки отриманою від реалізації готової продукції. Динаміку зміни отриманої виручки від реалізації готової продукції та лінію тренду за 2018-2020 роки представлено на рис. 2.6.

Рис.2.6. Динаміка зміни виручки від реалізації готової продукції та лінія тренду за 2018-2020 роки

Джерело: побудовано автором.

Аналіз вищенаведеного рис.2.6. дає інформацію, що у 2020 році отримана виручка від реалізації готової продукції зменшилась більше ніж у 2 рази. Це стало причиною скорочення чистого доходу від реалізації на суму 21 138 тис. грн.

Зниження собівартості реалізованої продукції у 1,9 рази позитивно вплинуло на чистий прибуток. В той же час зазначимо, що міра зниження виручки від реалізації готової продукції більша у порівнянні із мірою скорочення витрат.

Однак аналізуючи рис.2.6. видно, що на підприємстві присутня кризи прибутковості. Це доведено із результатів факторного аналізу чистого

прибутку підприємства. В останні роки діяльність підприємства ТОВ «МРІЯ» характеризується зниженням економічної ефективності. 2018 рік для підприємства закінчився зі збитками в сумі 7 714 тис. грн., а у 2019 році – 4 951,0 грн.. Відповідно криза прибутковості для підприємства розпочався в ті роки. Саме тому цю ситуацію необхідно було припинити. Однак, у наступних періодах ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства характеризувалася зміни рівня рентабельності основних показників. Одночасно із зниженням рівня прибутковості підприємства спостерігалось підвищення рівня витрат.

Різке зростання чистого прибутку в 2020 році пояснюється збільшенням операційного прибутку за рахунок списання кредиторської заборгованості.

Аналізуючи даний час економічного розвитку підприємстві зазначимо, що спостерігається стрімкий розвиток кризи прибутковості, яка тісно пов'язана із кризою ліквідності та платіжною кризою.

Саме тому вважаємо поєднання цих негативних проявів у фінансовому стані підприємства говорить про незадовільну економічну ситуацію. У наступних розділах нашого дослідження ми запропонуємо варіанти вирішення цих негативних ситуацій.

2.2. Порядок організації синтетичного та аналітичного обліку готової продукції та її реалізації на підприємстві

На досліджуваному підприємстві - ТОВ «МРІЯ» облік готової продукції відбувається за місцями її складування та зберігання. Окремо відбувається обліковування та окремими видами готової продукції у натуральних одиницях виміру.

Обліковою політикою визначено, що аналітичний облік готової продукції організований безкартковим способом. Такий облік означає

електронне складання відомостей за результатами звітів по кожному цеху і по кожному виду випуску готової продукції.

Записи про випуск та відпуск готової продукції покупцям здійснюються начальником цеху. Також ними виводяться залишки готової продукції. На підставі отриманих даних визначається фактична собівартість готової продукції, яку виводять у кінці кожного місяця за даними аналітичного обліку витрат на виробництво.

Аналітичний облік прийому і відпуску готової продукції оформлюється видатковими і прибутковими документами. Записи відображаються, як ми уже зазначали, за видами готової продукції з зазначенням облікових цін та з відображенням у регістрах відхилень фактичної собівартості готової продукції та вартості за обліковими цінами.

Обліковою політикою підприємства визначено що синтетичний облік готової продукції відбувається на активному рахунку 26 «Готова продукція».

За дебетом цього рахунку 26 «Готова продукція» відображається надходження готової продукції; по кредиту її відпуск. Операції на цьому рахунку відбуваються за фактичною виробничою собівартістю продукції.

Синтетичний облік готової продукції також проводиться за фактичною виробничою собівартістю готової продукції.

У випадку якщо поточний бухгалтерський облік готової продукції ведеться не за фактичною собівартістю, а за «твердими» обліковими цінами підприємства, то на рахунку «Готова продукція» окремо відображається випуск готової продукції за плановою розрахунковою собівартістю.

На кінець звітної періоду залишок по рахунку 26 «Готова продукція» є тільки дебетовим і відображає фактичну виробничу собівартість готової продукції.

При списанні з рахунку 26 «Готова продукція» відображається відхилення вартості готової продукції від фактичної виробничої собівартості готової продукції.

Сума відхилень вартості готової продукції за обліковими цінами від фактичної виробничої собівартості відображається записом таким обліковим записом:

Дт 20 “Виробничі запаси” або 90 “Собівартість реалізації” (тобто рахунків, на яких відображено вибуття готової продукції)

Кт 26 “Готова продукція” .

На ТОВ «МРІЯ» аналітичний облік готової продукції здійснюється наступним чином. Цех кожного місяця здає в бухгалтерію звіт по випуску готової продукції. В цьому звіті відображається найменування продукції, залишок продукції кількість та сума на яку було виготовлено продукції протягом звітного місяця, а також ту кількість продукції, яку продали та кількість готової продукції яку списали.

На основі поданого звіту бухгалтер складає товарний звіт по готовій продукції. Якщо цехів кілька то бухгалтер готує узагальнений звіт по всіх цехах. В узагальненому звіті зазначаються залишки готової продукції у натуральному та грошовому виразі. Також звіт містить інформацію про кількість та сума оптових цін, кількість та суму реалізованої продукції та залишок готової продукції на кінець звітного періоду.

На ТОВ «МРІЯ» також ведуть відомість аналітичних рахунків по рахунку 26 “Готова продукція”. Ця відомість складається кожного місяця на основі товарного звіту (по кожному цеху) та звітів по випуску готової продукції.

На основі синтетичного рахунку і даних аналітичних рахунків складається головна книга по рахунку 26 «Готова продукція».

Насправді оцінка відвантаженої і реалізованої продукції по загальній середньозваженій собівартості не гарантує достовірності звітних даних про вартість продукції і підсумок реалізації.

На основі первинних документів на суму відвантаженої продукції у бухгалтерському обліку роблять запис:

Дт 36 “Розрахунки з покупцями і замовниками”

Кт 701 “Дохід від реалізації готової продукції”

Паралельно відображають наступні кореспонденції рахунків:

Дт 701 “Дохід від реалізації готової продукції”

Кт 791 “Результат основної діяльності”

Дт 901 “Собівартість реалізованої готової продукції”

Кт 26 “Готова продукція” (по видах продукції)

Дт 791 “Результат основної діяльності”

Кт 901 “Собівартість реалізованої готової продукції”

При відвантаженні готової продукції з ТОВ «МРІЯ» в тару власного виробництва на фактичну собівартість тари складають бухгалтерський запис:

Дт 901 “Собівартість реалізованої готової продукції”

Кт 204 “Тара і тарні матеріали”.

Оскільки відвантажена продукція є власністю або покупця або продавця (у відповідності з попередньою домовленістю) вартість тари, що відшкодовується покупцями понад оптову ціну на продукцію здійснюють записом:

Дт 36 “Розрахунки з покупцями і замовниками”

Кт 719 “Інші доходи від операційної діяльності”,

паралельно:

Дт 719 “Інші доходи від операційної діяльності”

Кт 791 “Результат основної діяльності”

Дт 791 “Результат основної діяльності”

Кт 901 “Собівартість реалізованої готової продукції”.

В той же час можливі випадки повної або часткової відмови покупця від оплати за відвантажену продукцію.

У разі відмови покупця від оплати відвантаженої продукції, покупець зобов'язаний прийняти цю продукцію на відповідальне зберігання. Після цього здійснюється повернення готової продукції постачальнику. В цьому випадку здійснюється запис:

Дт 26 “Готова продукція”

Дт 28 “Товари”

Дт 204 “Тара і тарні матеріали” (на вартість оборотної тари)

Кт 901 “Собівартість реалізованої готової продукції”

Дт 704 “Вирахування з доходу” (вартість поверненої продукції)

Кт 63 “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”

Дт 791 “Результат основної діяльності” (вартість поверненої продукції)

Кт 704 “Вирахування з доходу” (вартість поверненої продукції)

Відхилення, що відносяться до відвантаженої готової продукції, коригуються по Кт рахунку 26 “Готова продукція” і Дт рахунку 901 “Собівартість реалізованої готової продукції”. У разі виникнення такі відхилення обліковують окремо.

На початок місяця на рахунку 36 “Розрахунки з покупцями та замовниками” утворюється дебетове сальдо за таких умов:

- 1) не настав термін сплати за акцептованими платіжними вимогами;
- 2) не своєчасно сплачено акцептовані платіжні вимоги;
- 3) відмова покупця від акцепту.

Податок на додану вартість по відвантаженій продукції розраховують у відомості 3.6 “Відомість аналітичного обліку розрахунків з бюджетом”.

Підсумкові дані по відомості 3.1, записують у журналі 3 розділ 1.3 «Облік розрахунків за товари, роботи, послуги, інші розрахунки і резерви сумнівних боргів» за місяць .

На початку місяця переносяться дані про неоплачені платіжні вимоги, а потім в міру оформлення і подання для оплати платіжних вимог роблять записи операцій (кількість продукції, облікова вартість, транспортні витрати, що відшкодовуються покупцю, загальна сума), а також одержання виписок банку про їх оплату.

Вибір форми організації обліку відвантаження і реалізації залежить в першу чергу від характеру технологічного процесу виробництва.

Продаж продукції є завершальною стадією процесу кругообігу коштів.

2.3. Облік реалізації готової продукції підприємства: документальне оформлення

Процес кругообігу оборотних засобів підприємства завершується реалізацією продукції. Саме завдяки реалізації продукції виникає можливість вирішити кілька виробничих питань використовуючи отримані від реалізації продукції кошти для:

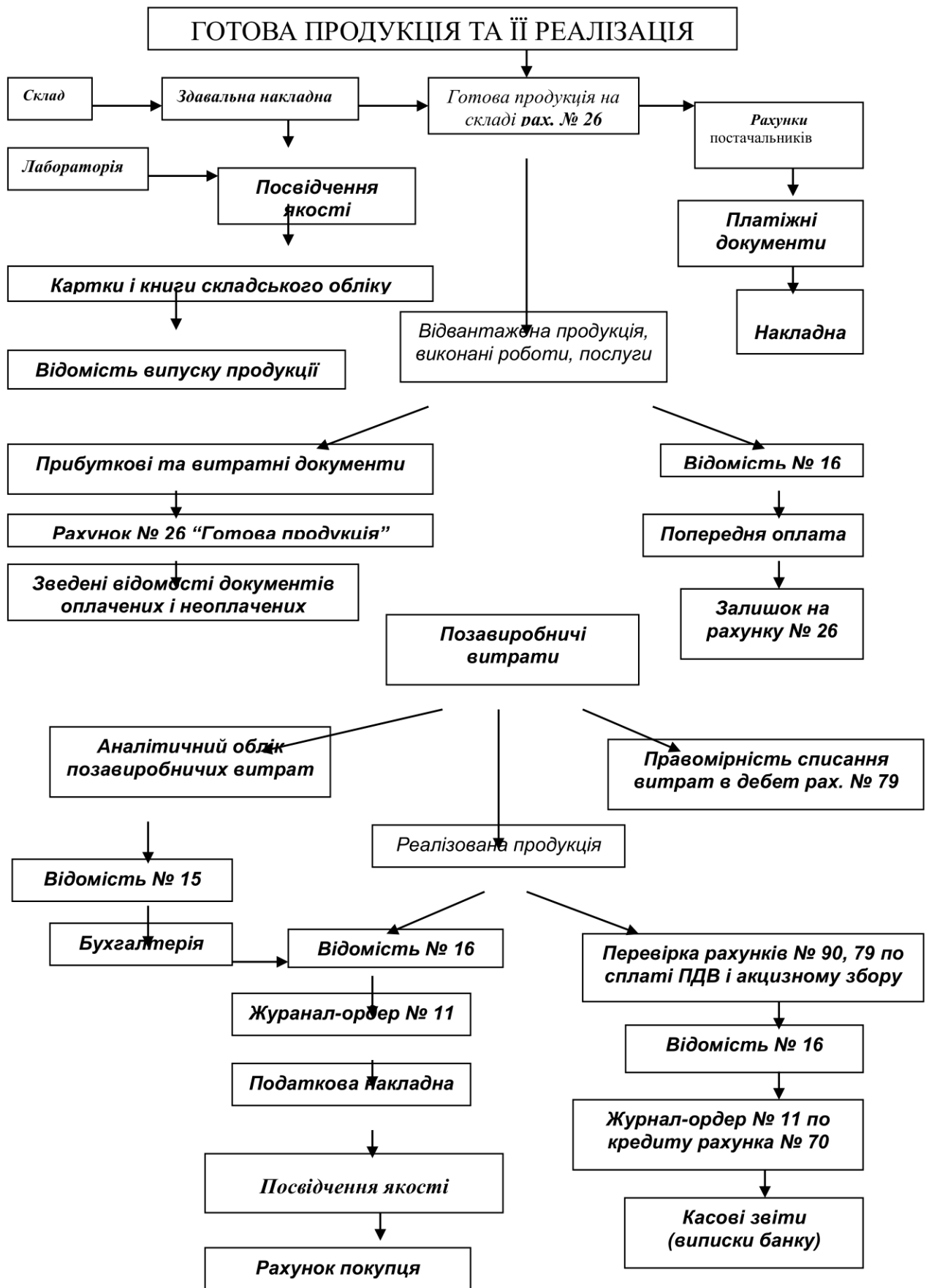
- відновлення циклу виробництва,
- придбання сировини, запасів (предметів праці), тощо;
- коштів для оплати праці працівників,
- розрахунків з постачальниками та підрядниками,
- розрахунками з бюджетом по податках і інших платежах, органами соціального і пенсійного страхування (за наявності),
- розрахунків з банками по кредитах тощо.

Реалізованою готова продукція стає у випадку коли покупцеві пред'явлені документи, які видані при розрахунку. Пред'явленими розрахунковими документами вважаються такі документи:

- документи з моменту подачі їх до установи банку;
- документи з моменту передачі їх покупцеві відповідно до умов, передбачених договором (контрактом).

Після реалізації готової продукції підприємство окрім відшкодування витрат на її виробництво і продаж, повинно отримати ще і прибуток.

Документальне оформлення руху готової продукції та її реалізації представлено на рис. 2.7.

Рис. 2.7. Документальне оформлення руху готової продукції та її реалізації

Джерело: побудовано автором.

Документальне оформлення обліку готової продукції підприємства відображається такими документами.

Якщо покупець одержує готову продукцію безпосередньо на виробництві, то така готова продукція вважається реалізованою. Операція вважається виконаною, якщо відбулася видача необхідних документів та відбулося відповідне оформлення документів. Реалізованою також вважається готова продукція, за яку підприємством одержало оплату або здійснено авансові платежі.

Отже, підсумовуючи зазначимо, що сумою реалізованої готової продукції, є вартість відвантаженої готової продукції зазначеної в документах, оформлених як підстава для розрахунків з покупцями та/або замовниками, або вартість зарахована як платіж на рахунки підприємства в банку.

Досліджуване підприємство реалізує готову продукцію на підставі укладених договорів. Готова продукція відпускається покупцям за складеним протоколом, а у випадку необхідності відправлення — за наказом керівника. В цьому випадку відділ збуту отримує розпорядження на експедицію, куди і як відправити готову продукцію. Далі працівник складу виписує накладну на готову продукцію. На накладній представник покупця або працівник транспортно-експедиційного відділу підприємства ставить свій підпис підтверджуючи здійснення операції. Бувають випадки коли наказ і накладна поєднуються в один документ, що виписується в трьох екземплярах, по одному примірнику для кожної сторони.

Кореспонденція рахунків щодо відображення в обліку реалізації готової продукції та її рух наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

**Кореспонденція рахунків по відображенню в обліку реалізації
готової продукції та її рух**

№	Зміст господарських операцій	Дебет	Кредит
1	Готова продукція оприбуткована на місцях її виготовлення	26 "Готова продукція"	23 "Виробництв"
2	При інвентаризації виявлені залишки готової продукції	26 "Готова продукція"	719 "Інший дохід від операційної діяльності"
3	Готова продукція призначена для власного виробництва	20 "Запаси"	26 "Готова продукція"
4	Готова продукція використана для внутрішніх потреб	23 "Виробництво"	26 "Готова продукція"
5	Виявлена недостача	375 "Розрахунки за відшкодування завданих збитків"	26 "Готова продукція"
6	Готова продукція використана для внутрішніх потреб	808 "Витрати товарів"	26 "Готова продукція"
7	Списана собівартість реалізованої готової продукції	901 "Собівартість реалізованої готової продукції"	26 "Готова продукція"

Джерело: побудовано автором.

Як ми уже зазначали відвантаження готової продукції відбувається на основі первинних документів: наказів-накладних або розпоряджень відділу збуту.

У будь-якій первинній документації зазначають номер замовлення та адресу, за якою здійснюється відправлення продукції, вид упаковки, вага, та інші ідентифікуючі дані, що визначають характер продукції, що підлягає відвантаженню.

Після здійснення необхідних операції накази-накладні передаються до бухгалтерії. На цій основі бухгалтерія виписує рахунки-фактури, де для покупців наводиться інформація про факт та результат відвантаження готової продукції. В цих рахунках-фактурах бухгалтером вказується сума, яка підлягає оплаті, а також цей документ є підставою для виписування банківських платіжних документів на основі яких відбувається одержання плати за готову продукцію з покупців.

Потім продавець передає покупцю податкову накладну у якій вказується ціна, ставка і сума ПДВ, загальна сума, що підлягає сплаті постачальнику та інші необхідні вихідні реквізити.

Зазначимо, що податкова накладна виписується на кожен окремий вид поставок товарів у двох екземплярах. Перший примірник віддається покупцю, а другий примірник зберігається у продавця готової продукції для звітності і як розрахунковий документ при оподаткуванні.

Отримання податкової накладної є важливим для покупця, оскільки податкова накладна надає йому право на включення в податковий кредит витрат по сплаті ПДВ.

Також постачальник окрім податкової накладної виписує покупцю рахунок-фактуру, що підтверджує факт прийому-передачі готової продукції і його оплати.

Виписана податкова накладна є підставою для постачальник здійснення відповідних записів в Книзі обліку продаж готової продукції. Окрім цього Книга обліку продаж готової продукції містить визначений порядок обліку операцій із продажу і є підставою для віднесення суми ПДВ до податкових зобов'язань .

На ТОВ «МРІЯ» на основі наказів-накладних та інших внутрішніх документах бухгалтер здійснює записи в картках складського обліку. В цих же картках відображається відпуск готової продукції зі складу.

Як правило протягом двох робочих днів ці платіжні документи здаються в банк на інкасо. Це означає, що підприємство доручає банку

інкасувати (отримати з покупця оплату за відвантажену готову продукцію) готову продукцію.

Далі у встановлений термін покупець акцептує платіжну вимогу постачальника – тобто дає згоду на списання коштів з рахунку.

У випадку поставки готової продукції неналежної якості покупець вправі відмовитися від оплати за відвантажену готову продукцію. Але на це має бути заявлено обґрунтовану відмову від оплати (така відмова може бути повною чи частковою). При повній відмові від оплати готової продукції покупець повинен у письмовому форматі сповістити про це постачальнику. Однак на цьому його функції щодо готової продукції не завершуються. У випадку отримання готової продукції покупець зобов'язаний прийняти товар на відповідальне зберігання, а потім відправити цю готову продукцію за адресою, яка вказана постачальником.

Датою реалізації готової продукції є дата її відвантаження тобто для обліку реалізації встановлений метод нарахування.

Як ми вже визначили датою реалізації готової продукції вважається дата передачі права власності покупцям на продукцію (роботи, послуги). Така передача відбувається за визначеними умовами постачання, незалежно від термінів здійснення платежів.

Вартість відвантаженої готової продукції зараховується в дохід від реалізації готової продукції, отриманої підприємством у звітному періоді.

Відображення господарських операцій по розрахунках з покупцями за відвантажену продукцію оформлюється відомістю, яка представлена у вигляді таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.

ВІДОМІСТЬ
АНАЛІЗУ ВІДВАНТАЖЕННЯ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ
ЗА ПЕРІОД _____ 20__р

№ п/п	№ договору	Номенклатурний номер найменування	Одиниця вимірювання	План постачання згідно з договором		Відвантажено		Відхилення	
				Кількість	сума	Кількість	сума	Кількість	сума

Разом за договором

Разом по номенклатурному номеру

В бухгалтерському обліку на відвантажену покупцям готову продукцію складають кореспондуючі рахунки, які наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4.

Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку на відвантажену
готову продукцію

№	Найменування господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дт	Кт
1	Відвантажено готову продукцію покупцям	361	701
2	Відображення суми податкового зобов'язання по ПДВ	701	641
3	Отримано кошти від покупців за відвантажену готову продукцію	311	361
4	Відображено фінансовий результат від реалізованої готової продукції	701	791

5	Відображено собівартість готової продукції	901	26
6	Списано собівартість готової продукції	791	901

Джерело: побудовано автором.

Таким чином наприкінці звітної періоду на дебеті субрахунку 791 “Результати основної діяльності” відображається списання:

- собівартості реалізованої продукції, із кредиту рахунка 90 “Собівартість реалізації”,
- витрат, зв'язаних зі збутому,
- адміністративних витрат (із кредиту рахунка 92 “Адміністративні витрати”),
- інших витрат операційної діяльності (з кредиту рахунка 94 “Інші витрати операційної діяльності”),
- подаок на прибуток (із кредиту рахунка 98 “Податки на прибуток”).

Кінцевим підсумком є визнання чистого прибутку за даними рахунку 79 “Фінансові результати” де відображено отриманий підприємством дохід від основної діяльності. Суми, що відображені на рахунку 79 “Фінансові результати” використовують для складання Звіту про фінансові результати.

2.4. Особливості оподаткування операцій з реалізації готової продукції на підприємстві податком на додану вартість

ТОВ «МРІЯ» є виробником продукції за такими номенклатурними групами: печива, халви, солодоців і знаходиться на загальній системі оподаткування.

Податок на додану вартість (ПДВ) є загальнодержавним податком і призначається відповідно до Податкового кодексу України (ПКУ). Відповідно до ПКУ об'єктом оподаткування ПДВ є операції з постачання готової продукції, які реалізовані на митній території України, та/або ввезені на митну територію України.

Податок на додану вартість – це непрямий податок, що включається до ціни готової продукції. Сплачує цей податок покупець готової продукції при її придбанні, а продавець виступає як посередник між платником та державою.

Ставки ПДВ складає 20 % на ТОВ «МРІЯ» та 0 % при експорті товарів.

З точки зору вигідності ставка 0 % краще ніж звільнення від ПДВ. Адже при ставці 0 % ТОВ «МРІЯ» може зменшити податкове зобов'язання звітного періоду тобто має право на податковий кредит.

Механізм сплати ПДВ на ТОВ «МРІЯ» здійснюється має такі наслідки:

- сплачується постачальникам ПДВ при придбанні запасів — отримується податковий кредит;
- отримує ПДВ від покупців при реалізації своєї продукції (товарів, робіт, послуг) — отримує податкове зобов'язання;
- за підсумками періоду перераховується до бюджету різниця між отриманим і сплаченим ПДВ.

Податок на додану вартість є основним податком, який наповнює державний бюджет і має переваги та недоліки.

Переваги податку на додану вартість:

- платниками податку є всі учасники руху товару від виробника до роздрібного продавця;
- відсутність подвійного оподаткування і кумулятивного ефекту;
- рівні умови серед виробників та продавців щодо сплати податку;
- ритмічність податкових надходжень;
- дає можливість стримувати зростання цін;
- стримує кризу перевиробництва, вирівнює можливість отримання надприбутків та регулює процеси споживання;
- стимулює експорт.

Недоліки податку на додану вартість:

- складний механізм нарахування та сплати;
- регресивний вплив на малозабезпечені верстви населення;
- при відсутності прозорої системи надходжень до бюджету можлива наявність бюджетної заборгованості;
- ухилення від сплати податку, в т. ч. за рахунок неузгодженості законодавчих актів з оподаткування, недосконалої системи податкового обліку;
- стримує розвиток виробництва;
- сприяє вимиванню оборотних коштів підприємства, якщо своєчасно не відбувається його бюджетне відшкодування;
- знижує купівельну спроможність населення. []

Але важливо те, що податок є нейтральним по відношенню до будь-яких показників, таких як виробництво, власник, обсяги, вид продукції, оскільки оподатковується лише додана вартість, а оплату здійснює споживач.

Для оформлення розрахунків між платниками ПДВ використовується податкова накладна, яка є підставою для визнання податкового кредиту.

Податкова накладна – це документ, який існує виключно в електронній формі та використовується платниками ПДВ для обліку податкового зобов'язання та податкового кредиту, які виникають з цього податку.

Реєстрація податкової накладної у базі Державної фіскальної служби України є обов'язковою умовою для отримання права на податковий кредит. Сума ПДВ у податковій накладній обов'язково виділяється окремим рядком.

Досліджуване підприємство – ТОВ «МРІЯ» своєчасно здійснює оплату податків, що позиціонує його як надійний суб'єкт підприємницької діяльності.

Висновок до розділу 2.

Облікова політика визначається прийнятим на підприємстві порядком відображення операцій.

Дослідження динаміки фінансових результатів підприємства, а також змін, що відбулися у господарській діяльності підприємства і вплинули на формування його прибутку є зростання прибутку від звичайної діяльності та чистого прибутку, при цьому одночасно відбувалося зниження операційного прибутку діяльності. Це означає, що такі види діяльності, як фінансова діяльність та інвестиційна діяльність мають визначальний вплив на формування кінцевого фінансового результату ТОВ «МРІЯ».

Чистий дохід від реалізації готової продукції ТОВ «МРІЯ» зменшився на 34 077 тис. грн. або на 40,3%, тобто більше ніж у 1,5 рази. Оплата податку на додану вартість скоротився з 33 632 тис. грн. до 5 935 тис. грн.. Чистий прибуток зріс майже у 5 разів, з 7 119 тис. грн.. до 34 407 тис. грн. У 2018 році рентабельність основного виду діяльності становило 10,3 % у 2019 році – 2,9 % у 2020 році - 8,01%. В той же час змін зазнали і інші показники, зокрема спостерігалось зростання рівня витрат: у 2018 році - 90,3%; у 2020 році - 97,3%. Таке відхилення обумовлено тим, що інтенсивність зниження собівартості реалізованої продукції нижча ніж темпи зменшення виручки від реалізації.

Облік готової продукції відбувається за місцями її складування та зберігання. Окремо відбувається обліковування та окремими видами готової продукції у натуральних одиницях виміру.

Обліковою політикою визначено, що аналітичний облік готової продукції організований безкартковим способом. Такий облік означає електронне складання відомостей за результатами звітів по кожному цеху і по кожному виду випуску готової продукції.

Аналітичний облік прийому і відпуску готової продукції оформлюється видатковими і прибутковими документами. Записи відображаються, як ми уже зазначали, за видами готової продукції з зазначеним облікових цін та з

відображенням в регістрах відхилень вартості фактичної собівартості готової продукції та за обліковими цінами.

Обліковою політикою підприємства визначено, що синтетичний облік відображення готової продукції відбувається на активному рахунку 26 “Готова продукція”.

Синтетичний облік відображення готової продукції також проводиться за фактичною виробничою собівартістю готової продукції.

При списанні з рахунку 26 “Готова продукція” відображається відхилення вартості готової продукції від фактичної виробничої собівартості готової продукції.

Після реалізації готової продукції підприємство окрім відшкодування витрат на її виробництво і продаж, повинно отримати ще і прибуток.

На ТОВ «МРІЯ» на основі наказів-накладних та інших внутрішніх документах бухгалтером записується відпуск готової продукції зі складу в картках складського обліку.

У будь-якій первинній документації зазначають номер замовлення та адресу, за якою здійснюється відправлення продукції, вид упаковки, вага, та інші ідентифікуючі дані, що визначають характер продукції, що підлягає відвантаженню.

ТОВ «МРІЯ» є платником податку на прибуток. Для оформлення розрахунків між платниками ПДВ використовується податкова накладна, яка є підставою для визнання податкового кредиту.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Шляхи удосконалення організації обліку реалізації готової продукції у власній торговельній мережі підприємства

Основою ведення підприємницької діяльності для ТОВ «МРІЯ» є виготовлення та реалізація готової продукції, а саме: виробництво печива, халви, солодоців. Відповідно, це є головним джерелом доходу та прибутку. В процесі реалізації виготовленої продукції підприємство отримує фінансовий результат, який залежить від операцій продажу. Належним чином організований процес гарантує достовірність і правильність визначення фінансового результату операційної діяльності.

Процес ведення бухгалтерського обліку реалізації готової продукції та отримання доходів здійснюється за встановленими правилами. Однак сучасний стан потребує постійного моніторингу, оновлення та удосконалення процесу у відповідності до впровадження новітніх технологій як на виробництві, так і ззовні. Відповідно виникає потреба в уточненні прийомів і способів відображення в обліково-аналітичній системі підприємства всіх складових фінансового результату діяльності.

З точки зору процесу, питання організації обліку реалізації готової продукції є важливим отримання фактичного доходу підприємства. Окрему важливу роль відіграють своєчасність і точність отримання інформації для прийняття управлінських рішень за результатами його операційної діяльності.

Облік реалізації готової продукції та витрат на її виробництво визначається, в першу чергу, специфікою галузі, а також обсягами виробництва, особливістю здійснення технологічного процесу, асортиментом готової продукції, організаційною структурою підприємства та багатьма іншими факторами. Все це визначає облікова політика

підприємства. Саме тому в нашому дослідженні ми пропонуємо побудову ефективної та дієвої системи організації обліку готової продукції і її реалізації. Адже у сучасний період суть бухгалтерського обліку та його організація направлені на забезпечення обліковою інформацією керівництво, власників, інвесторів, та інших користувачів.

Окремим питанням, яке потребує вирішення є визначення асортименту готової продукції, який принесе максимальний прибуток. Ефективність управління асортиментом готової продукції впливає на фінансовий стан підприємства і на його позиціонування на існуючому ринку. Найефективніше здійснювати управління обсягом та асортиментом готової продукції за належно організованого його обліку реалізації у власній торговельній мережі. Однак і ту присутній ряд проблем, які потрібно вирішувати.

До основних проблем обліку реалізації готової продукції у власній торговій мережі підприємства, які потребують вирішення відносять:

- 1) відсутність контролю за процесом виробництва готової продукції;
- 2) відсутність контролю за зберіганням готової продукції;
- 3) відсутність контролю за залишками готової продукції на складах;
- 4) належне оформлення в первинних документах процесу реалізації готової продукції у власній торговій мережі;
- 5) організація процесу взаємодії з покупцями та контрагентами;
- 6) перевірка асортименту та обсягів реалізації готової продукції;
- 7) визначення доходів, від реалізованої у власній торговій мережі готової продукції;
- 8) контроль виробничих витрат, які входять у фактичну виробничу собівартість готової продукції;
- 9) розрахунок прибутку від реалізації готової продукції у власній торговій мережі.

Ці та інші питання потребують належної організації обліку реалізації готової продукції у власній торговельній мережі підприємства. Саме тому

одним з головних питань обліку реалізації готової продукції у власній торговій мережі є формування облікової політики, ключовими питаннями якої є:

- вибір облікової ціни готової продукції,
- спосіб обліку готової продукції;
- порядок формування резервів під зниження вартості готової продукції тощо [5].

Іншою проблемою, яка потребує вирішення на етапі випуску готової продукції є відображення цих операцій в облікових документах, а також рух готової продукції на підприємстві [4]. Насправді контроль за рухом готової продукції виступає гарантом успішної роботи підприємства на ринку.

Для удосконалення організації обліку реалізації готової продукції у власній торговельній мережі підприємства пропонується додатково до затверджених форм документів ввести застосування зведеного документа «Відомість випуску, відвантаження і реалізації продукції».

«Відомість випуску, відвантаження і реалізації продукції» містить інформацію щодо кількості і вартості відвантаженої готової продукції, її собівартості і сума коштів отриманих на кінець кварталу за кожною торговельною точкою.

Вважаємо, що застосування «Відомості випуску, відвантаження і реалізації продукції» надасть можливість здійснити оперативний аналіз надходжень та витрат за відвантаженою готову продукцію, а також визначення на будь-яку дату суми дебіторської заборгованості як сумарно так і за кожною окремою торговельною точкою.

Ефективність управління залежить в першу чергу від інформаційної системи, яка використовується на підприємстві. Бухгалтерією застосовуються різноманітні бухгалтерські документи для первинного обліку руху готової продукції. Від їх якості залежать управлінські рішення, які базуються на документах первинного обліку. Дуже частими є випадки

коли інформація про рух готової продукції та операції за нею дублюються. Відповідно виникає накопичення документації та плутанина. Саме тому вважаємо, що використовувані документи повинні бути зручними для використання і змістовно наповненими.

Отже, контроль за процесом виготовлення і реалізації готової продукції проводиться на підставі:

- первинної документації (накладних, специфікацій, тощо),
- облікових реєстрів,
- головної книги.

Всі ці документи є обов'язковими для проведення аналізу та подальшої основи прийняття рішень щодо удосконалення організації обліку реалізації готової продукції у власній торговельній мережі.

Наразі актуальним залишається вивчення можливостей цифровізації бухгалтерського обліку та програмного забезпечення.

Удосконалення організації обліку реалізації готової продукції у власній торговельній мережі підприємства вимагає створення внутрішньої мережі автоматизованих робочих місць для прийняття ефективних та дієвих управлінських рішень. Відповідно потрібно вибрати програмне забезпечення, яке б гарантувало системне комплексне оцінювання та аналізування [7].

Зважаючи на проведені дослідження та комплекс питань порушених у попередніх розділах кваліфікаційної роботи пропонуємо такі напрями удосконалення обліку реалізації готової продукції у власній торговельній мережі:

- по перше, автоматизація бухгалтерського обліку на складах;
- по друге, введення «Відомості випуску, відвантаження і реалізації продукції».

Щодо «Відомості випуску, відвантаження і реалізації продукції» - ми уже розглянули переваги та недоліки, тепер розглянемо переваги та недоліки від автоматизації бухгалтерського обліку. Аналізуючи діяльність ТОВ

«МРІЯ» ми дійшли висновку, що не підприємстві не ефективно використовуються автоматизовані системи обліку. Наразі на підприємстві дуже багато первинних документів заповнюються вручну, що займає багато часу. Також дуже велика ймовірність людського фактору у допущенні помилок, що негативно впливає на відображення бухгалтерських записів обліку реалізації готової продукції. Тому рекомендованим є організація обліку реалізації готової продукції з застосуванням автоматизованого обліку.

Застосування автоматизованого бухгалтерського обліку реалізації готової продукції на думку Горошанської О.О. дасть змогу:

1. підвищити якість, аналітичність, оперативність обліку;
2. отримувати звітність в самих різних розрізах і формах, не витрачаючи на це додаткових зусиль;
3. підвищити економічність і ефективність бухгалтерського обліку [3].

Опираючись на існуючий дослід та для вдосконалення обліку реалізації готової продукції у власній торговій мережі пропонуємо використовувати програмне забезпечення «1С: Бухгалтерія 8.2».

Для обґрунтування переваг програмного забезпечення «1С: Бухгалтерія 8.2» проведемо порівняльну характеристику з «1С: Бухгалтерія 7.7», а отримані дані представимо в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

**Порівняння функціональних можливостей програмного
забезпечення «1С: Бухгалтерія 7.7» та «1С: Бухгалтерія 8.2»**

Функціональні можливості	«1С: Бухгалтерія 7.7»	«1С: Бухгалтерія 8.2»	Переваги 1С 8.2 в порівнянні з 1С 7.7
Облік за кількома точками реалізації у єдиній інформаційній базі	Немає	Є	Використовуються спільні списки (переліки) продукції, статей витрат, постачальників, контрагентів тощо.
Застосування різних режимів оподаткування	Програмне забезпечення підтримується для загальної системи оподаткування. Для застосування спрощеної системи потрібні спеціалізовані програми	Підтримуються усі системи оподаткування.	Використовуються єдина програма і нема потреби купувати окремі програмні продукти для конкретної системи оподаткування
Ведення обліку за партіями поставок	Узагальнюється середня собівартість	Існує оцінка матеріально-виробничих запасів по середній собівартості, а також можливість застосування програми ФІФО	Можливість здійснення обліку за партіями поставок розширює сферу застосування для рішення
Аналітичний облік за місяцями зберігання	Кількісно-підсумковий	Кількісний або кількісно-підсумковий	Підтримка широкої кількості бізнес-процесів
Засоби групового введення часто використовуваних бухгалтерських проводок	немає	Є	Простота та ефективність застосування

Джерело: розроблено автором

Отже, опираючись на вищенаведену таблицю 3.1. проаналізуємо основні переваги програми «1С: Бухгалтерія 8.2»:

1. детально представлено облік основного і допоміжного виробництва;
2. детально представлено розрахунок собівартості і розподілу витрат у виробництві;
3. передбачено облік переробки давальницької сировини;
4. підтримується оперативне відображення роздрібної реалізації
5. підтримується відображення продажів за результатами інвентаризації.

Використання автоматизованої організації обліку реалізації готової продукції у власній торговій мережі ТОВ «МРІЯ» забезпечує контроль за надходженням платежів за відвантажену готову продукцію. При цьому зменшується час та кількість операцій призначених для визначення обсягу податкового зобов'язання по ПДВ, а також спрощується процес розподілу витрат [3].

Для вдосконалення організації обліку реалізації готової продукції у власній торговельній мережі підприємства необхідно розділяти витрати на реалізацію готової продукції і маркетингові витрати.

До витрат на реалізацію готової продукції відносять витрати, які пов'язані з доставкою готової продукції до споживача (включаючи тару, упаковку, вантажні роботи, транспортування, складування, витрати на утримання складів, магазинів, торгового персоналу тощо).

До маркетингових витрат відносять витрати, які виникають у зв'язку з вивченням і стимулюванням попиту, пошуком інформації про ринки збуту і розширенням частки ринку виробника тощо.

Наразі найбільшою проблемою в організації обліку реалізації готової продукції у власній торговельній мережі підприємства залишається рівень використання готової продукції і витрати на її збут. Як правило ця інформація недостатньо застосовується для прийняття управлінських рішень, тому на кожному окремому підприємстві потрібно вивчати потреби у інформації для підрозділів. Такий інформаційний потік дає

змогу коригувати виробничу діяльність за оперативними даними і використовувати їх для оптимізації діяльності підприємства.

Таким чином, для удосконалення організації обліку реалізації готової продукції у власній торговельній мережі підприємства необхідно визначити види витрат та розробити методичку розрахунку та оцінки залишків незавершеного виробництва. В умовах ринкових відносин цим питанням потрібно приділяти більше уваги, а саме сутності удосконалення організації обліку реалізації готової продукції у власній торговельній мережі підприємства, формування обліку витрат і собівартості продукції.

З використанням програмного забезпечення вести облік реалізації готової продукції набагато легше та зручніше. Використання автоматизованого обліку реалізації готової продукції дає змогу встановити контроль за надходженням платежів, зменшується час на проведення операції, спрощується процес розподілу витрат.

Отже, зазначимо, що у процесі управління підприємством організація обліку реалізації готової продукції займає головне місце. Саме тому рівень використання облікової інформації є важливим для удосконалення організації обліку реалізації готової продукції у власній торговельній мережі підприємства.

Результати досліджень по організації обліку реалізації готової продукції свідчать про важливість оцінювання якісних і кількісних характеристик готової продукції.

Впровадження напрямів удосконалення обліку реалізації готової продукції у власній торговій мережі дасть змогу ТОВ «МРІЯ» реалізувати ефективно облік і аналіз готової продукції, що сприятиме підвищенню ефективності виробництва, конкурентоспроможності готової продукції.

Вважаємо, що такі напрями удосконалення обліку реалізації готової продукції у власній торговій мережі як автоматизація бухгалтерського обліку на складах та введення «Відомості випуску, відвантаження і

реалізації продукції» сприятиме поліпшенню стійкого процесу документообігу з обліку готової продукції та поліпшить облікову політику підприємства.

3.2. Удосконалення обліку та оподаткування податку на додану вартість для поліпшення податкового планування

В сучасних умовах господарювання сплата податків та успішне ведення обліку вимагає особливої уваги зі сторони бухгалтерів та керівництва. Постійні зміни та удосконалення вимагають регулярного моніторингу тенденцій в обліку та відслідковування особливостей здійснення податкових платежів.

Сучасна система оподаткування діяльності підприємства податком на додану вартість передбачає наявність певних документів. Для успішної діяльності підприємства необхідно розробляти управлінські документи, які сприятимуть розрахунку суми податку на додану вартість. Також розроблені документи допомагатимуть визначенню суми до сплати у бюджет або відшкодування з бюджету.

Останнім часом дуже часто виникають певні проблеми в бухгалтерському обліку та оподаткуванні готової продукції ПДВ. Проблеми з нарахування та оплати ПДВ виникають, як правило, через неправильне відображення в бухгалтерському обліку. Особливо уважним потрібно бути при визначенні суми оподаткування податку на додану вартість для "першої події". До таких подій належать здійснення попередньої оплати постачальникам за матеріали або отримання авансу за відвантажену готову продукцію.

На ТОВ «МРІЯ» існують затверджені форми управлінських документів. Існуючі форми допомагають не тільки здійснити удосконалення обліку та оподаткування ПДВ для покращення

податкового планування, а й використовуються для побудови правильного обліку та заповнення Декларації з податку на додану вартість. Додатковою перевагою існуючих форм є їх спрощена форма для ефективного податкового планування.

Саме тому актуальним питанням для досліджуваного підприємства є удосконалення обліку та оподаткування податку на додану вартість для поліпшення податкового планування.

Відповідно пропонуємо ввести наступні робочі таблиці з оподаткування ПДВ, які допоможуть бухгалтеру полегшити ведення існуючих операцій. Дані таблиці розроблені та запропоновані Т.О. Меліховою.

Найперше пропонуємо ввести робочу таблицю з податкового зобов'язання. Приклад робочої таблиці наведено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2.

Робоча таблиця з податкового зобов'язання

Податкові зобов'язання	На початок місяця		На кінець місяця		Усього	
	База оподаткування	ПДВ	База оподаткування	ПДВ	База оподаткування	ПДВ
Операції на митній території України, що оподатковуються за основною ставкою						
за ставкою 7 %						
Операції з вивезення товарів за межі митної території України						
Інші операції, що оподатковуються за нульовою ставкою						
Коригування податкових зобов'язань						
Усього						

Як бачимо, в цій таблиці наведено інформацію про:

- операції на митній території України, що оподатковуються;
- операції з вивезення товарів за межі митної території України;
- інші операції, що оподатковуються за нульовою ставкою;
- коригування податкових зобов'язань.

Вказана інформація наводиться станом на початок та кінець місяця, що дає змогу порівнювати отриману інформацію та готувати своєчасну інформацію для прийняття управлінських рішень.

Далі пропонуємо ввести робочу таблицю з податкового кредиту. Приклад робочої таблиці наведено в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3.

Робоча таблиця з податкового кредиту

Податковий кредит	На початок місяця		На кінець місяця		Усього	
	База оподаткування	ПДВ	База оподаткування	ПДВ	База оподаткування	ПДВ
Придбання товарів/послуг та необоротних активів на митній території України						
Ввезені на митну територію України товари, необоротні активи						
Погашені податкові векселі						
Послуги, отримані від нерезидента, місце постачання яких знаходиться на митній території України						
Коригування податкового кредиту						
Усього						

Як бачимо, в цій таблиці наведено інформацію про:

- придбання товарів/послуг та необоротних активів на митній території України;
- ввезені товари, необоротні активи на митну територію України;
- погашені податкові векселі;
- послуги, отримані від нерезидента, місце постачання яких на митній території України;
- коригування податкового кредиту.

Вказана інформація наводиться станом на початок та кінець місяця, що дає змогу порівнювати отриману інформацію та отримувати своєчасну інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень.

Далі пропонуємо ввести робочу таблицю розрахунків з ПДВ. Приклад робочої таблиці наведено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4.

Робоча таблиця розрахунків з ПДВ

Розрахунки з ПДВ	На початок місяця	На кінець місяця	Усього
Податкові зобов'язання			
Податковий кредит			
Позитивне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту			
Від'ємне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту			

Як бачимо, в цій таблиці наведено інформацію про:

- податкові зобов'язання;
- податковий кредит;
- позитивне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту;
- від'ємне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту

Вказана інформація наводиться станом на початок та кінець місяця, що

дає змогу порівнювати отриману інформацію та готувати своєчасну інформацію для прийняття управлінських рішень.

Далі пропонуємо ввести робочу таблицю розрахунків з ПДВ. Приклад робочої таблиці наведено в таблиці 3.4.

Облік ПДВ ведеться на рахунку 641 "Розрахунки за податками", 643 "Податкові зобов'язання", 644 "Податковий кредит". Оформлення операцій наведено в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5.

Облік ПДВ

Період	Податкові зобов'язання		Податковий кредит		Розрахунки з ПДВ
	Кт 641	Дт 643	Дт 641	Кт 644	

Завдання бухгалтера є правильне відображення в обліку ПДВ та правильність розрахунку податкового кредиту та визначення податкового зобов'язання.

При відображенні операцій з оподаткування ПДВ бухгалтеру необхідно:

- перевірити відповідність ведення обліку діючому законодавству;
- встановити правильність та законність визначення податкового кредиту та податкового зобов'язання;
- встановити правильність складання та подачі декларації з ПДВ;
- встановити правильність нарахування та сплати ПДВ до бюджету.

Для полегшення проведення операцій з оподаткування ПДВ бухгалтеру пропонується використовувати удосконалену програму перевірки правильності відображення нарахування та оплати ПДВ. Оформлення перевірки операцій наведено в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6.

**Програма перевірки бухгалтером правильності
нарахування та сплати податку на додану вартість**

№	Мета перевірки	Завдання перевірки	Перелік процедур	Докази	Метод перевірки	Період	Примітки
1	Впевнитись у відповідності ведення обліку ПДВ законодавству	Перевірити чи відповідає облік ПДВ нормативам, що зазначені у наказі про облікову політику	Перевірити відповідність ведення обліку ПДВ законодавству	Наказ про облікову політику	Документальний		
2	Впевнитись у правильності визначення податкового кредиту	Перевірити правильність заповнення податкової накладної та розрахунку податкового кредиту	Перевірити правильність визначення податкового кредиту	Податкові накладні	Документальний, арифметичний, формальний, вибірковий		
3	Впевнитись у правильності визначення податкового зобов'язання	Перевірити правильність заповнення податкової накладної та розрахунку податкового зобов'язання	Перевірити правильність визначення податкового зобов'язання	Податкові накладні			
4	Впевнитись у правильності складання декларації з ПДВ	Перевірити правильність заповнення декларації з ПДВ	Перевірити правильність складання декларації з ПДВ	Декларація з ПДВ			
5	Впевнитись у правильності подачі декларації з ПДВ	Перевірити відповідність подачу декларації з ПДВ встановленим термінам	Перевірити правильність подачі декларації з ПДВ	Декларація з ПДВ			

6	Впевнитись у правильності нарахування ПДВ до бюджету	Перевірити правильність розрахунку ПДВ до сплати у бюджет	Перевірити правильність нарахування ПДВ до бюджету	Декларація з ПДВ	Документальний, арифметичний, вибірковий		
7	Впевнитись у правильності сплати ПДВ до бюджету	Перевірити відповідність суми розрахунку сумі сплати ПДВ до бюджету	Перевірити правильність сплати ПДВ до бюджету	Виписка банку, платіжне доручення	Документальний, формальний, арифметичний		

Отже, нами запропоновано шляхи удосконалення обліку і оподаткування ПДВ, що призведе до покращення податкового планування.

Для ефективного оподаткування ПДВ на ТОВ «МРІЯ» нами запропоновано форми робочих таблиць. Запропоновано ввести робочі таблиці з податкового зобов'язання, таблиці з податкового кредиту, таблиці з розрахунків з ПДВ, таблиці з обліку ПДВ. Вважаємо, що передбачена методика проведення перевірки для бухгалтера дасть змогу охопити всі аспекти обліку та оподаткування податку на додану вартість.

Впровадження на ТОВ «МРІЯ» вказаних пропозицій дасть змогу дослідити правильність та своєчасність проведення обліку та оподаткування податку на додану вартість, що призведе до поліпшення податкового планування, а також законність його відображення в обліку своєчасного виявлення порушень у операціях.

Висновки до розділу 3

З точки зору процесу, питання організації обліку реалізації готової продукції є важливим отримання фактичного доходу підприємства. Окрему важливу роль відіграють своєчасність і точність отримання інформації для прийняття управлінських рішень за результатами його операційної діяльності.

Одним з головних питань обліку реалізації готової продукції у власній торговій мережі є формування облікової політики, ключовими питаннями якої є:

- вибір облікової ціни готової продукції,
- спосіб обліку готової продукції;
- порядок формування резервів під зниження вартості готової продукції тощо [5].

Ефективність управління залежить в першу чергу від інформаційної системи, яка використовується на підприємстві. Бухгалтерією застосовуються різноманітні бухгалтерські документи для первинного обліку руху готової продукції. Від їх якості залежать управлінські рішення, які базуються на документах первинного обліку. Наразі актуальним залишається вивчення можливостей автоматизації бухгалтерського обліку готової продукції та її програмного забезпечення.

Пропонуємо такі напрями удосконалення обліку реалізації готової продукції у власній торговій мережі:

- по перше, автоматизація бухгалтерського обліку на складах. Опираючись на існуючий досвід та для вдосконалення обліку реалізації готової продукції у власній торговій мережі пропонуємо використовувати програмне забезпечення «1С: Бухгалтерія 8.2».

- по друге, введення «Відомості випуску, відвантаження і реалізації продукції». Для удосконалення організації обліку реалізації готової продукції у власній торговельній мережі підприємства пропонується

додатково до затверджених форм документів ввести застосування зведеного документа «Відомість випуску, відвантаження і реалізації продукції».

Сучасна система оподаткування діяльності підприємства податком на додану вартість передбачає наявність певних документів. Для успішної діяльності підприємства необхідно розробляти управлінські документи, які сприятимуть розрахунку суми податку на додану вартість. Також розроблені документи допомагатимуть визначенню суми до сплати у бюджет або відшкодування з бюджету.

Запропоновано ввести робочі таблиці з податкового зобов'язання, таблиці з податкового кредиту, таблиці з розрахунків з ПДВ, таблиці з обліку ПДВ, які допоможуть бухгалтеру полегшити ведення існуючих операцій.

Впровадження напрямів удосконалення обліку реалізації готової продукції у власній торговій мережі дасть змогу ТОВ «МРІЯ» реалізувати ефективно облік і аналіз готової продукції, що сприятиме підвищенню ефективності виробництва, конкурентоспроможності готової продукції.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Роль та значення бухгалтерського обліку як складової частини системи економічної інформації і управління в умовах встановлення та розвитку ринкової економіки в Україні надзвичайно зросла.

Господарська діяльність підприємства вимагає систематичної та деталізованої інформації про процеси, їх оформлення та перебіг. Основним джерелом отримання інформації є дані отримані з бухгалтерського обліку і документів звітності.

Та інформація, яка отримується з даних бухгалтерського обліку необхідна для внутрішнього і зовнішнього управління. Бухгалтерський облік на підприємстві має забезпечити організацію чіткого та достовірного відображення стану готової продукції. Тому для належного відображення в обліку та оподаткуванні актуальним є дослідження економічного змісту терміну "готова продукція", якому в роботі приділено велику увагу.

Порядок організації ведення бухгалтерського обліку готової продукції та її реалізації регулюється нормативно-правовими документами, котрі повинні забезпечити:

- дотримання єдиних правил ведення бухгалтерського обліку,
- гарантують та захищають інтереси користувачів інформації;
- достовірність даних, тощо.

Стосовно ведення обліку готової продукції на підприємстві, то слід відзначити, що облік на підприємстві автоматизований. Основними завданнями організації та ведення бухгалтерського обліку готової продукції і її реалізації є:

- вчасне та належне документальне оформлення готової продукції;
- забезпечення контролю за цілісністю готової продукції;
- своєчасне та повне відображення операцій з готовою продукцією;
- забезпечення контролю.

Облікова політика визначається прийнятим на підприємстві порядком відображення операцій. Для синтетичного обліку готової продукції обліковою політикою підприємства призначено активний рахунок 26 “Готова продукція” по Дебету (Дт) якого відображається надходження, а по Кредиту (Кт) відпуск готової продукції за фактичною виробничою собівартістю.

Облік готової продукції відбувається за місцями її складування та зберігання. Окремо відбувається обліковування та окремими видами готової продукції у натуральних одиницях виміру.

Обліковою політикою визначено, що аналітичний облік готової продукції організований безкартковим способом. Такий облік означає електронне складання відомостей за результатами звітів по кожному цеху і по кожному виду випуску готової продукції.

Аналітичний облік прийому і відпуску готової продукції оформлюється видатковими і прибутковими документами. Записи відображаються за видами готової продукції з зазначеним облікових цін та з відображенням в регістрах відхилень фактичної собівартості готової продукції та вартості за обліковими цінами.

ТОВ «МРІЯ» є платником податку на прибуток. Для оформлення розрахунків між платниками ПДВ використовується податкова накладна, яка є підставою для визнання податкового кредиту.

Підсумувавши фінансову діяльність підприємства зазначимо, що за аналізований період чистий дохід від реалізації готової продукції ТОВ «МРІЯ» зменшився на 34 077 тис. грн. або на 40,3%, тобто більше ніж у 1,5 рази. Оплата податку на додану вартість скоротився з 33 632 тис. грн. до 5 935 тис. грн.. Чистий прибуток зріс майже у 5 разів, з 7 119 тис. грн. до 34 407 тис.грн. У 2018 році рентабельність основного виду діяльності становило 10,3 % 2 2019 році – 2,9 % у 2020 році - 8,01%. В той же час змін зазнали і інші показники, зокрема спостерігалось зростання рівня витрат: у

2018 році - 90,3%; у 2020 році - 97,3%. Таке відхилення обумовлено тим, що інтенсивність зниження собівартості реалізованої продукції нижча ніж темпи зменшення виручки від реалізації.

В процесі дослідження було запропоновано такі напрями удосконалення обліку реалізації готової продукції у власній торговій мережі:

- по перше, автоматизація бухгалтерського обліку на складах. Опираючись на існуючий досвід та для вдосконалення обліку реалізації готової продукції у власній торговій мережі пропонуємо використовувати програмне забезпечення «1С: Бухгалтерія 8.2».

- по друге, введення «Відомості випуску, відвантаження і реалізації продукції». Для удосконалення організації обліку реалізації готової продукції у власній торговельній мережі підприємства пропонується додатково до затверджених форм документів ввести застосування зведеного документа «Відомість випуску, відвантаження і реалізації продукції».

Сучасна система оподаткування діяльності підприємства податком на додану вартість передбачає наявність певних документів. Для успішної діяльності підприємства необхідно розробляти управлінські документи, які сприятимуть розрахунку суми податку на додану вартість. Також розроблені документи допомагатимуть визначенню суми до сплати у бюджет або відшкодування з бюджету.

Запропоновано ввести робочі таблиці з податкового зобов'язання, таблиці з податкового кредиту, таблиці з розрахунків з ПДВ, таблиці з обліку ПДВ, які допоможуть бухгалтеру полегшити ведення існуючих операцій.

Впровадження напрямів удосконалення обліку реалізації готової продукції у власній торговій мережі дасть змогу ТОВ «МРІЯ» реалізувати ефективно облік і аналіз готової продукції, що сприятиме підвищенню ефективності виробництва, конкурентоспроможності готової продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України №18 від 01.01.2003р. із змінами і доповненнями.
2. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010
3. Закон України „Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” від 16.07.99 р. № 996-XVI зі змінами і доповненнями;
4. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності (наказ Мінфіну від 28.03.2013 р. №433) Електронний ресурс: Режим доступу http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/MetodRek/metod_fin_otch_433.aspx
5. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» ”: Затв. Наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013 № 73 і Міністерстві юстиції України 28 лютого 2013 р. за № 336/22868. Електронний ресурс: Режим доступу <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 “Дохід”. Затв. наказом Міністерства фінансів України 29.11.1999 р. № 290
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати". Затв. наказом Міністерства фінансів України 31.12.1999 р. № 318
8. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва. Затв. наказом Міністерства фінансів України 19.04.2001 р. № 186
9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Затв. наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291
10. Бенке Р., Холт Р. Полный цикл финансового учёта. Пер. с англ. / Под ред. Ф.И. Ерешко. - М.: АО "Виктори", 2003. - 119 с.

11. Бабич В.В., Свидерский Е.И. Бухгалтерский учёт на предприятиях малого бизнеса в Украине. 3-е изд., испр., и доп. - К.: ОНПИ LIBRA, 2009. - 152 с.
12. Білуха М.Т. Курс аудиту: Підручник.— К.: Вища школа.: Знання, 2008.
13. Бутинець Т.А., Чижевська Л.В., Береза С.Л. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник для студентів вузів/ Т.А. Бутинець, Л.В. Чижевська, С.Л.Береза// За ред. проф.Ф.Ф.Бутинця.- Житомир:ЖІТІ, 2000. – 672с.
14. Бутинець Т.А., Чижевська Л.В., Береза С.Л. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник для студентів вузів/ Т.А. Бутинець, Л.В. Чижевська, С.Л.Береза// За ред. проф.Ф.Ф.Бутинця.- Житомир:ЖІТІ, 2000. – 672с.
15. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: Міфологія. Частина 2. - Житомир -ЖДТУ, 2003.-524с.
16. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. -- Житомир: ЖІТІ, 2001.- 100с.
17. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. -- Житомир: ЖІТІ, 2000.- 640с.
18. Бутинець Ф.Ф., Виговська Н.Г., Малюга Н.М., Петренко Н.І. Контроль і ревізія: Підручник. – Житомир: ПП “Рута”, 2002. – 544 с.
19. Бутинець Ф.Ф., Аудит: Навч. посіб./ За редакцією проф. Ф.Ф. Бутинця. - Житомир:ЖІТІ, 2002. – 480с.
- 20.Бутинець Ф.Ф., Лайчук С.М., Олійник О.В., Шигун М.М. Організація бухгалтерського обліку: Підручник. --Житомир: ПП “Рута”, 2002.- 592с.
21. Бутинець Ф.Ф., Мних Є.В., Олійник О.В. Економічний аналіз. Практикум: Навчальний посібник для студентів вузів.- Житомир:ЖІТІ, 2000.— 416с.
22. Бухгалтерский учёт и анализ в США. - М.:ПИК ВИНТИ, 1994.- 432 с.

23. Багиев З.С., Тарасевич В.М., Анн Х. Макетинг: Учебник для вузов\ Под общ.ред. Г.Л.Багиева. – М. : Экономика, 2001
24. Бухвальд Е., А Виленский. Развитие и поддержка малого бизнеса\ Вопросы экономики. – 2013.-.№1. – с. 109- 118.
25. Варналый Є., Дж, Линдсей Д.Є. Макроэкономика. - СПб.: 2004.
26. Ван Хорн Дж.К. Основы управления финансами: Пер с англ. / Гл. ред. серии Я.В.Соколов. - М.: Финансы и статистика, 2007. - 800 с.
27. Велш Глен А., Шорт Деніел Т. Основы фінансового обліку / Пер. с англ. О.Мінін, О.Ткач. - К.: Основи, 2005. - 943 с.
28. Веремко В. Спрощене оподаткування ускладнює малий бізнес // Галицькі контракти. - 2003. - № 36. - С. 24-25.
29. Голов С., Пархоменко В. Новий план рахунків: побудова і застосування // Бухгалтерський облік і аудит. - 2013. - № 1. - С. 65-95.
30. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі. Практичний посібник. – К.: Лібра, 2001. – 840 с.
31. Головка Т.В., Сагова С.В. Стратегічний аналіз: Навч.-метод. Посібник для самост. вивч. дисц. / За ред. д-ра екон. наук, проф. М.В. Кужельного. – К.: КНЕУ, 2002, - 198 с.
32. Голов С. Проблеми та перспективи реформування бухгалтерського обліку в Україні // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. - № 11. – С. 15.
33. Гордість і задоволення, свобода і незалежність - це головні відчуття представника малого бізнесу у США // Діло. - 2011. -№ 54. - С.5
34. Голов С.Ф., Ефіменко В.І. Фінансовий та управлінський облік.-К.: "Автоінтерсервіс",2006. - 543 с.
35. Гура Н. О., Мельник Т. Г., Моторина Т. М. Облік на підприємствах малго бізнесу, навч. Посібник. – К.: «Знання». – 2010р.
36. Давидов Г.М. Аудит: Навчальний посібник. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2001. – 363 с.

37. Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Бухгалтерський облік в галузях економіки: Навчальний посібник. - Ужгород: УжНУ, 2002.- 140 с.
38. Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Бухгалтерський облік в галузях економіки: Навчальний посібник. - К: Знання - Прес, 2003.- 206 с.
39. Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Бухгалтерський облік в галузях економіки: Навч. посіб. 2-е вид., випр. і доп.. К: Знання, 2005. 229 с.
40. Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Стандартизація обліку і аудиту: Навч. посіб. - К: Знання, 2004.- 310 с.
41. Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб.. --Ужгород: Ужгород. націон. ун-т, 2001.- 140 с.
42. Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Навч. посіб.-3-е вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2010. 243 с.
43. Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Стандартизація обліку і аудиту: Навч. посіб. 2-е вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2009.- 350 с.
44. Даньків Й.Я., Остап'юк М.Я. Бухгалтерський облік: Підручник. - К.: Знання, 2010.- 469 с.
45. Довгальова О.В. Регулятивна роль держави в сфері малого бізнесу: Монографія. – Донецьк. – 2005. – 376.с
46. Дорош Н.І. Аудит: методологія і організація. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2001. – 402 с.
47. Зубілевич С.Я., Голов С.Ф. Основи аудиту. - К.: Ділова Україна, 1996.
48. Жук О. Малі підприємства у світі та в Україні // Економіка України. - 2004. - № 7. - С. 33-38.
49. Колеснікова Л.А. Предпринимательство и малый бизнес в современном государстве: управление развитием. М. Новый Логос, 2000. 157с.

50. Ластовецький В.О., Трофімова Т.В. Бухгалтерський облік. Форма "Журнал-Головна" (американська) на малому підприємстві. Чернівці: 2006. 91 с.
51. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку / Пер. з англ. за ред. С.Ф.Голова. - К.: ФПБАУ, 2008. - 736 с.
52. Международные стандарты аудита и кодекс этикета профессиональных бухгалтеров (2009). – К.:, 2009. – 1564с.
53. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання: Навч посібник// Воротіна Л.І., Воротін В.Є. – 3-тє вид доп і перероб. – К. : вид Європ у-ту, 2004. – 308 ст
54. Нидлз В., Андерсон Х., Колдуэлл Д. Принципы бухгалтерского учёта. Гл. ред. серии Я.В. Соколов. М.: Финансы и статистика, 1996. 595 с.
55. Нові можливості розвитку малого та середнього бізнесу. Матеріали "круглого столу". Український незалежний центр політичних досліджень. 6 вересня 2005. - Київ. - 88 с.
56. Редченко К.І. Аудит стратегічних управлінських рішень, прогнозів та проектів:Монографія. - Львів: Вид-во ЛКА, 2001.
57. Редченко К.І. Бенчмаркінг як інструмент стратегічного аналізу // Наукові записки.
58. Редченко К.І. Особливості формування навчального курсу "Стратегічний аналіз"// Проблеми формування ринкової економіки: Міжвід. наук, зб.; Спец. Випуск "Трансформація курсу "Економічний аналіз діяльності підприємства". - К.:КНЕУ.-С. 429-443.
59. Редченко К.І. Про деякі аспекти організації стратегічного аналізу на підприємствах (в організаціях) // Проблеми удосконалення бухгалтерського обліку в умовах ринкової економіки. 36. матеріалів міжнар. наук.-практ. конференції. - Полтава:ПКІ, 2009.-С. 335-340.
60. Рудницький В.С. Методологія і організація аудиту. – Тернопіль: Економічна думка, 2008. – 190 с.
61. Руденко Л. Основи стратегічного аналізу фінансових результатів

діяльності підприємства: Лекція // Вісті. Діловий випуск. - 2008. - № 24.

62. Рудницький В.С., Редченко К.І. Стратегічний аналіз і прийняття рішень при однозначних очікуваннях майбутнього стану ринку будівельного виробництва// Економічні проблеми розвитку будівництва в Україні (зб. наук, праць за матер,міжнар. наук.-практ. конференції 1-2 червня 2001 р.). - Тернопіль: Економічна думка, 2001.-С. 167-170.

63. Робертсон Дж. К. Аудит. – М.: КPMG и Контакт, 2003. – 496 с.

64. Сопко В. Бухгалтерський облік у підприємстві. К.: Техніка, 2002.

65. Соловьева О.В. Зарубежные стандарты учета и отчетности. Учебное пособие.- М.: “Аналитика-Пресс”, 2008.- 288 с.

66. Сопко В. Бухгалтерський облік: Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2000. 448 с.

67. Слободяник С.С. Проблеми і перспективи розвитку підприємництва в Україні\\ Трибуна. -2005. - №5-6. – с.38-40

68. Статистичний щорічник України за 2009 рік / Міністерство статистики України: За ред. О.Г. Осауленко. - К.: Техніка, 2009. - 598 с.

69. Тирпак І.В., Тирпак В.І., Вихрущ В.П., Максимович І.Ф. Малі підприємства: організація створення і функціонування. Навчально-методичний посібник. Бугач: БІМА. – 2005. - 150 с.

70. Ткаченко Н.М. Податкові системи країн світу та України: Облік і звітність: Навч.-метод. посіб . К.: Алерта: 2010. - 554с.

71. Ткаченко Н.М. Теоретико-методологічні проблеми формування бухгалтерського фінансового обліку: Монографія. . – К.: А.С.К.: 2001, -

72. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підруч. 2-ге вид., допов. і перобл. –К.: Алерта, 2010, - 954с.

73. Торгівельна діяльність // Все про бухгалтерський облік, спец. випуск № 113 від 09.12.2003 р.

74. Торгівельна діяльність: документальне забезпечення // Бухгалтерія, № 9, вересень 2011 р.

75. Торгівельна діяльність: організація і розрахунки // Бухгалтерія, № 47
76. Торгівельна діяльність: торгівля окремими групами товарів // Бухгалтерія, № 2, лютий 2003 р.
77. Хорнгрен Ч.Т., Фостер Дж. Бухгалтерський учёт: управленческий аспект: Пер. с англ. / Под ред. Я.В. Соколова. - М.: Финансы и статистика, 2005.
78. Ценклер Н. І., Макарович В. К. Організація обліку на підприємствах малого бізнесу, - Ужгород, ПП Басараб . – 2005р.
79. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. посібник. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: ЦУЛ, 2002. – 360с.
80. Чебанова Н.В., Василенко Ю.А. Бухгалтерський фінансовий облік: Посібник. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2002, - 672 с.
81. Чедвик Л. Основы финансового учета: Пер. с англ. / Под ред. В.А.Максимова, -- М.: 2007. – 256 с.
82. Чижевська Л.В Бухгалтерський баланс: проблеми теорії і практики. Житомир: ЖІТІ, 2008.
83. Чумаченко Н.Г. Учет и анализ в промышленном производстве США. – М.: Финансы, 2007. – 388 с.
84. Чумаченко Н.Г., Савченко А.П., Коренев В.Г. Принятие решений в управлении производством. –К.: Техніка, 1978. – 192с.
85. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник.-2-ге вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2009.-525 с.
86. Шеремет А.Д., Негашев Е.В. Методика финансового анализа. - М.:ИНФРА-М.: 2009.-208с.
87. Шегда А. Стратегія розвитку підприємництва в умовах перехідної економіки України \ Вісник КНТЕУ – 2011 .- №5. с. 102 - 1905

АНОТАЦІЯ

Глушик Ольга Миколаївна. «Особливості обліку і оподаткування готової продукції та її реалізації (на матеріалах ТОВ «МРІЯ»)). – Кваліфікаційна робота подана для присвоєння другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «Облік та оподаткування». – К.: Національна академія управління, 2021.

Робота містить рекомендації щодо удосконалення обліку і оподаткування готової продукції та її реалізації на підприємстві. Основну увагу в роботі приділено теоретичним основам обліку і оподаткування готової продукції та її реалізації. В роботі представлено визначення економічного змісту готової продукції та її реалізації; досліджено стан нормативно-правового забезпечення обліку готової продукції та її реалізації; визначено облік і оподаткування готової продукції та її реалізації відповідно до П(с)БО.

В роботі розкрито організаційно-економічну характеристику підприємства, визначено порядок організації синтетичного та аналітичного обліку готової продукції та її реалізації на підприємстві; розкрито документальне оформлення обліку реалізації готової продукції підприємства; встановлено особливості оподаткування операцій з реалізації готової продукції на підприємстві податком на додану вартість.

Запропоновано шляхи удосконалення організації обліку реалізації готової продукції у власній торговельній мережі підприємства та запропоновано удосконалення обліку та оподаткування податку на додану вартість для поліпшення податкового планування.

Ключові слова: *облік, оподаткування, готова продукція, реалізація, збут, фінансовий результат.*

ANNOTATION

Glushyk Olga Mykolayivna. «Features of accounting and taxation of finished products and their sale (on the materials of LLC «DREAM»»». - Qualification work has been submitted for the second (master's) level of higher education in the specialty «Accounting and taxation». - K.: National Academy of Management, 2021.

The work contains recommendations for improving the accounting and taxation of finished products and their sale at the enterprise. The main attention in the work is paid to the theoretical bases of accounting and taxation of finished products and their sales in modern conditions, coverage of the economic content of finished products and their sales; the normative-legal-provision of accounting of finished products and its realization is investigated; determining the basis of accounting and taxation of finished products and their sale in accordance with P (s) BU.

The organizational and economic characteristics of the enterprise are revealed in the work, the order of organization of synthetic and analytical accounting of finished products and its realization at the enterprise is determined; the documentary registration of the account of realization of finished goods of the enterprise is opened; established features of taxation of transactions for the sale of finished products at the enterprise value added tax.

Ways to improve the organization of accounting for sales of finished products in its own trade network of the enterprise and proposed improvement of accounting and value added tax to improve tax planning.

***Key words:** accounting, taxation, finished products, realization, sell, financial result.*

ДОДАТКИ

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство ТОВ "МРІЯ" Дата (рік, місяць, число) _____ за ЄДРПОУ _____
Територія _____ за КОАТУУ _____
Організаційно-правова форма господарювання приватна за КОПФГ _____
Вид економічної діяльності торгівля харчовими продуктами за КВЕД 51.39.0
Середня кількість працівників¹ _____
Адреса, телефон м Охтирка

КОДИ		
		01
		51.39.0

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "x" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

x

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
за 2018 р.**

Форма N 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001	27	22
накопичена амортизація	1002	12	10
Незавершені капітальні інвестиції	1005	109563	64527
Основні засоби	1010		
первісна вартість	1011	36631	33007
знос	1012	20052	18326
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	1691	1995
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	20	220
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		4
Усього за розділом I	1095	127868	81439
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	3167	2649
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	29067	35381
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135	23	67
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	34167	32296
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	1844	907
Витрати майбутніх періодів	1170	900	900
Інші оборотні активи	1190	47	841
Усього за розділом II	1195	69215	73041
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	197083	154480

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На початок звітної періоду
1	2	3	3
I. Власний капітал		700	700
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	28563	27307
Резервний капітал	1415	255	255
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	582	2408
Неоплачений капітал	1425	( )	( )
Вилучений капітал	1430	( )	( )
Усього за розділом I	1495	30100	30670
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		112
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525	105396	79282
Усього за розділом II	1595	105396	79394
III. Поточні зобов'язання і забезпечення		4836	4566
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	51018	32857
розрахунками з бюджетом	1620	581	806
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	255	316
розрахунками з оплати праці	1630	626	746
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	4159	5152
Усього за розділом III	1695	61475	44416
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	197083	154480

Керівник

Головний бухгалтер

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство <u>ТОВ "МРІЯ"</u>	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Територія _____	за ЄДРПОУ	01
Організаційно-правова форма господарювання <u>приватна</u>	за КОАТУУ	
Вид економічної діяльності <u>торгівня харчовими продуктами</u>	за КОПФГ	
Середня кількість працівників ¹ _____	за КВЕД	51.39.0
Адреса, телефон <u>м.Охтирка</u>		

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

X

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
за 2019 р.**

Форма N 1 Код за ДКУД **1801001**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001	22	14
накопичена амортизація	1002	10	4
Незавершені капітальні інвестиції	1005	64527	61685
Основні засоби	1010		
первісна вартість	1011	33007	32894
знос	1012	18326	19297
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	1995	502
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	220	371
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090	4	3
Усього за розділом I	1095	81439	76168
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	2649	15335
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	35381	48479
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135	67	138
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	32296	14588
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	907	4870
Витрати майбутніх періодів	1170	900	901
Інші оборотні активи	1190	841	1323
Усього за розділом II	1195	73041	85763
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	154480	161931

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	700	700
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	27307	29914
Резервний капітал	1415	255	255
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2408	3082
Неоплачений капітал	1425	( )	( )
Вилучений капітал	1430	( )	( )
Усього за розділом I	1495	30670	33951
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515	112	112
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525	79282	82715
Усього за розділом II	1595	79394	82827
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	4566	4566
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	32857	33453
розрахунками з бюджетом	1620	806	493
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	316	278
розрахунками з оплати праці	1630	746	628
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	5152	5735
Усього за розділом III	1695	44416	45 153
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
	1700		
Баланс	1900	154480	161931

Керівник

Головний бухгалтер

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.